

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXII, broj 14

5. travnja 2012.

cijena 200 Ft

**Baština, prilog
Hrvatskoga glasnika**

- I. Hrvatski Križni put za pomurske Hrvate
- II. Običaj izradbe pisanica još je uvijek živ
- III. Crne pisanice iz Križevaca
- IV. Poruka Križnoga puta

*Ruža Hum s crnim
pisanicama iz
Križevaca*

Komentar

Dalje na „Križnom putu“

Hrvati u Pomurju već ne pamte redovite mise na hrvatskom jeziku, stariji ljudi koji se još sjećaju starih hrvatskih molitava naučili su ih od svojih roditelja, a ne od vjeroučitelja ili svećenika. Nije ni čudo što na misi na hrvatskom jeziku kadšto oslabe glasovi zbog nesigurnosti u tekstu, ali unatoč poteškoćama želje za hrvatskim bogoslužjem ima, to su dokazali vjernici na Križnom putu koji se vodio na hodočasnom mjestu pomurskih Hrvata u Komaru. Kako je tamo rekao velečasni „Kak vidim kak je duga naša prešencija, spomenem se kak je duga teška povijest Hrvata“. Po dužini procesije ja sam se sjetila dužine nesređenosti problematike hrvatskoga bogoslužja u regiji. Prošlo je već nekoliko godina kada je započela tzv. kalvarija zbog održavanja misa na hrvatskom jeziku u nekim pomurskim naseljima. Unatoč tomu što je dobivena suglasnost biskupije da nam stiže pomoć iz Hrvatske glede župnika u mjesta gdje živi najviše Hrvata, ni dan-danas nije riješeno pitanje misa na hrvatskom jeziku. Učinjena su dopisivanja, molbe, usuglašavanja, zatraženo je da barem mjesni zborovi pjevaju hrvatske crkvene pjesme na misi, no ni to nije dopušteno zbog nekog osobnog shvaćanja nadležnog, pa vjernici koji odista žele sudjelovati na hrvatskome misnom slavlju prisiljeni su da povremeno odlaze preko granice ili u pomurski grad, gdje župnici dopuštaju održavanje misa na narodnosnom jeziku. Nažalost, odustali su i oni ljudi koji su se počeli boriti za održavanje misa na hrvatskom jeziku, naime vjernici zbog strahopoštovanja prema crkvenim vlastima nisu stali uz njih, pa su se osjećali slabima u rješavanju tog problema. Osjećali su se slabima unatoč tomu što i novi zakon o pravima narodnosti jamči proširivanje prava na narodnosni jezik, kulturu i obrazovanje, govori o tome da se kod narodnosti vjerski obredi i djelatnosti obavljaju na narodnosnom jeziku. Osjećali se slabima unatoč tomu što mađarska politika govori o važnosti pastorala materinskog jezika. Novi zakon u vezi s rabljenjem jezika obvezuje mjesne vlasti da u onim naseljima gdje živi 20% pripadnika narodnosti, treba postaviti dvojezične natpise, da odluke samouprave i najčešće rabljene obrasce treba osigurati na dva jezika, ukoliko to zatraži narodnosna samouprava. To su također važne stavke zakona, ali živi jezik koji se rabi u svakodnevici ili npr. u crkvi mnogo više pridonosi očuvanju materinskog jezika, pa njime i nacionalne svijesti. Pitam se zašto su već misionari Ćiril i Metod, kojima je čak podignut i spomenik u Zalaváru, već u devetom stoljeću preveli Bibliju na slavenski jezik, pitam se zašto je Biblija prevedena na 429 jezika, te njegovi pojedini tekstovi na 2426 jezika? Zbog čega papa prilikom velikih blagdana pozdravlja vjernike na njihovim jezicima? To nije slučajnost. Svakom je narodu na svome materinskom jeziku najljepše moliti. Pomurskim vjernicima, po svemu sudeći, drugo ne preostaje nego da nastavljaju svoj „Križni put“ moleći se da ih Bog podari svećenikom iz njihovih redova, koji će im služiti mise na materinskom jeziku. Uskrs je blagdan novog početka, nove nade, novog života. Novi život bit će bolji ako se i mi sami budemo potrudili, hrvatsko će bogoslužje postupno stići u crkve ako se sami pobrinimo za to, ako svoju djecu naučimo na hrvatske molitve i hrvatske nabožne pjesme.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

U Velikom smo ili Svetom tjednu započetim Cvjetnicom, Nedjeljom palmi, maslinovom Nedjeljom muke Gospodnje. Cvjetnica nas je uvela u slavije najvećih tajni kršćanstva, Isusove muke, smrti, pokopa i uskrsnuća. Bog-čovjek je prihvatio križ, za našu dobrobit kako bismo živjeli u milosti Božjoj. Budi se priroda, svjedoci smo uskrsnuća, rađanja novoga života. Ali i boli, patnje iz koje se rađa ponovni početak. U Velikom tjednu otići će zvona u Rim, djeca će čegrtaljkama pozivati na molitvu, oltari crkava bit će zavijeni, u polja se neće ići niti će se dirati zemlja, postit će se u miru i tišini sve do uskrsnoga bdijenja. A onda na dan pobjede i uskrsnuća odnijet ćemo šunku i jaja, posvetiti vino i požuriti se kući blagovati i posljednju mrvicu s uskrsnog stola.

Kada je ulazio u Jeruzalem, dočekali smo ga s maslinovom grančicom kao pobjednika i klicali mu: „Hosana, Sine Davidov. Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje.“ Samo pet dana poslije vikali smo „Raspni ga, raspni ga!“ U samo nekoliko dana promijenila se slika od Boga-čovjeka do lažnih optužaba i raspeća kao zločinca. Isus je znao kako će za nekoliko dana biti izdan i kako će se „narod“ okrenuti protiv njega. Vjerovao je u milost Božju govoreći „oprosti im jer ne znaju što čine“. Vjera u ljubav, u drugoga potrebna je i danas kao i prije dva tisućljeća. Ali sve manje se vjeruje kako ćemo upravo noseći Križ

steći Božju milost i kraljevstvo nebesko. Pogrešno stvorene slike iskrivljuju stvarnost. Pogrešno stvorena slika o Isusu odvela ga je u smrt, bez obzira na njegovu nedužnost, pravednost.

Pilat ih opet upita: „Što dakle da učinim s ovim kojega zovete kraljem židovskim?“ A oni opet povikaše: „Raspni ga!“ Reče im Pilat: „Ta što je zla učinio?“ Povikaše još jače: „Raspni ga!“

Misterij smrti i života. Želja za čudesnim buđenjem u život poslije

Kada je ulazio u Jeruzalem, dočekali smo ga s maslinovom grančicom kao pobjednika i klicali mu: „Hosana, Sine Davidov. Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje.“ Samo pet dana poslije vikali smo „Raspni ga, raspni ga!“

smrti, kojega smo svjedoci u prirodi iz proljeća u proljeće. Nada. Ljubav. Bol. Smrt. Uskrsnuće. Pomoći. Pomoći. Čovjek vjeruje u svoju dobrotu, te i na postajama Križnoga puta pjeva prelijepu pjesmu dok se razapet Isus na visokoj planini Golgoti muči, a pokraj njega anđel plače moleći Oca nebeskoga da Sinu ublaži boli: „Da smo mogli i mi tamo biti, kano kiša gorke suze liti, svete kapi krvi bismo ljubili, odande se ne bismo udaljili“. Križ je težak, Golgota je visoka planina, a ja slab i nemoćan!?

Branka Pavić Blažetin

Zečji grad

Velika je žurba, vrevu
u gradiću kod zečeva.

Uskoro će blagdan biti
stog se sprema, kreči, kiti.

Proljeće je, svrd se kliče,
bit će jaja ko iz priče.

U svakoj će zečjoj kući
proslavljati pjevujući.

M. Dekić Bodoljš

Foto: Ákos Kollár

**Svim čitateljima Hrvatskoga
glasnika uredništvo želi milostivi
i sretan Uskrs!**

Aktualno

Pál Schmitt podnio ostavku

Pál Schmitt, koji je od 6. kolovoza 2010. g. obnašao dužnosti predsjednika Mađarske, 2. travnja 2012. g. pred Mađarskim parlamentom podnio je ostavku pošto je višemjesečno natezanje oko plagijata doktorata naškodilo ugledu njegova ureda. Ostavku je Parlament prihvatio s 338 glasova. Dužnost predsjednika države do izbora novoga predsjednika, preuzima predsjednik Parlamenta László Kövér, a dužnosti predsjednika Parlamenta će obnašati njegov dopredsjednik Sándor Lezsák. Prema zakonu, predsjednika države Parlament mora izabrati u roku od 30 dana, računajući od dana kada odlazeći predsjednik napusti ured.

Pál Schmitt podnio je ostavku nakon golemog pritiska javnosti zbog skandala oko plagiranja doktorata.

Odstupajući s dužnosti predsjednika Mađarske, Pál Schmitt je rekao: „U interesu Mađarske i nacionalnog jedinstva dajem ostavku na dužnost predsjednika države”.

„U sadašnjoj situaciji, kada moj osobni problem razdvaja, a ne ujedinjuje moj voljeni narod, imam dužnost zaključiti svoju službu i odstupiti s mjesta predsjednika” – kazao je Pál Schmitt. Naglasio je da je dužnost obav-

ljao u skladu sa zakonima, smjerno i najbolje što je znao, te tvrdio da optužbe za plagiranje doktorata nemaju nikakve veze s njime kao predsjednikom.

Prije ostavke, žestoko se pred zastupnicima branio govoreći da će se obratiti sudu vezano za doktorat, naime odluku o oduzimanju doktorata od strane Semmelweisova sveučilišta smatra neetičkim i protuzakonitim, tvrdeći da to može učiniti jedino sud.

Prema zakonu, novog predsjednika Parlament mora izabrati u roku od 30 dana, raču-

najući od dana kada odlazeći predsjednik napusti ured. Datum izbora određuje predsjednik Parlamenta, a zastupnici ga biraju tajnim glasovanjem dvotrećinskom većinom. Parlament bira među kandidatima koji skupe potporu najmanje petine od 386 zastupnika. Predsjednika države Parlament bira na pet godina, a za predsjednika može se kandidirati mađarski državljanin koji je napunio 35 godina.

Foto: MTI

Odluka o zamrzavanju sredstava iz Kohezijskog fonda

Ministri financija zemalja članice EU-a raspravljali su 13. ožujka u Bruxellesu o mogućnosti uvođenja poreza na financijske transakcije te izglasovali odluku o zamrzavanju sredstava iz Kohezijskog fonda za Mađarsku ako do lipnja Budimpešta ne donese mjere za smanjenje proračunskog deficita.

Na sastanku je kao promatrač sudjelovao i hrvatski ministar financija Slavko Linić. Među zemljama članicama nema konsenzusa oko uvođenja poreza na financijske transakcije kojim bi se, prema procjenama Europske komisije, moglo ubrati 60 milijardi eura godišnje. Za taj se porez najviše zauzima Njemačka, zatim Francuska, Italija, Španjolska i još neke zemlje, a najveći su protivnici Velika Britanija i Švedska.

„Evidentne su goleme razlike među zemljama članicama i ne bih rekao da su se približili odluci o tome hoće li imati zajednički porez na financijske transakcije. Još je daleko do toga, a najvažnija je ocjena da taj porez može imati malo ekonomskog efekta, a da bi mogao negativno utjecati na investicije”, rekao je ministar Linić dodajući da bi za Hrvatsku, kada je u pitanju punjenje proračuna, taj porez dobro došao, ali da treba analizirati što bi to značilo za financiranje investicija. Za uvođenje poreza na financijske transakcije nužan je konsenzus svih država članica, što je malo vjerojatno da će se dogoditi. Stoga se razmišlja i o mogućnosti da se on uvede samo na razini eurozone, međutim ni unutar skupine od 17 zemalja koje se koriste zajedničkom valutom nema suglasnosti.

Sastanak ministara financija trajao je znatno dulje od predviđenoga jer su zemlje

članice podijeljene oko prijedloga za uvođenje sankcija protiv Mađarske. Nakon žustre rasprave prihvaćen je kompromisni prijedlog da se Mađarskoj od 1. srpnja sljedeće godine zamrzne 495 milijuna eura iz Kohezijskog fonda, što je 0,5 posto mađarskog BDP-a, ali da se mjera automatski ukida ako Budimpešta do 22. lipnja donese odlučne mjere za smanjenje proračunskog manjka. Neke su članice ocijenile da se prema Mađarskoj ne postupa korektno i da se koriste dvostruka mjerila. „Sve države moramo jednako tretirati”, izjavila je austrijska ministrica financija Maria Fekter dodajući da Unija ne uvodi sankcije Španjolskoj koja ima veći proračunski manjak. Prema prognozama Europske komisije mađarski proračunski deficit sljedeće godine bit će 3,24 posto. Mađarska je prošle, 2011. ostvarila suficit od 3,5 posto, ali samo zahvaljujući tome što je nacionalizirala privatne mirovinske fondove u vrijednosti od 9,75 posto BDP-a. Bez te jednokratne mjere mađarski bi deficit lani bio 6 posto. S druge strane ministri financija eurozone odobrili su Španjolskoj nešto veći proračunski manjak za ovu godinu nego što je prije bilo dogovoreno.

Španjolska je s eurozonom dogovorila deficit od 4,4 posto za ovu godinu, ali je početkom mjeseca ožujka premijer Mariano Rajoy najavio da će proračunski deficit ove godine iznositi 5,8 posto BDP. Sada je odlučeno da se Španjolskoj ove godine dopusti manjak od 5,3 posto BDP-a, ali da sljedeće godine mora biti u okviru dopuštenih limita od tri posto BDP-a. Mađarska i Španjolska nisu u istoj situaciji. Na Mađarsku, koja nije članica eurozone, primijenjeno je pravilo iz 2006. godine, to jest uredba o Kohezijskom fondu, koja eksplicitno predviđa suspenziju svih ili dijela sredstava iz toga fonda u slučaju kršenja pravila o proračunskom deficitu ili u slučaju izostanka mjera da se deficit korigira. Ovo je prvi put da se ta odredba primjenjuje. Ako Španjolska sljedeće godine ne ispoštuje dogovoreni limit, mogla bi biti kažnjena najviše u visini od 0,2 posto BDP-a, i to po drugoj pravnoj osnovi, na temelju pojačanog pakta o stabilnosti i rastu, koji je stupio na snagu lani u prosincu. Predsjednik europske skupine Jean-Claude Juncker rekao je da tu nije riječ o dvostrukim mjerilima. Naime Europska komisija je još prije, kada je pokrenula postupak zbog prevelikog deficita, Mađarskoj dala rok da svoj deficit svede ispod tri posto 2011. godine, a Španjolskoj 2013. godine. Ministar Linić je rekao da je mađarsko iskustvo vrlo poučno i za Hrvatsku. „Ako se doista želimo koristiti sredstvima iz Kohezijskog fonda, moramo odgovorno kontrolirati potrošnju”, rekao je.

(www.dnevno.hr)

BAJA – U organizaciji Plesnoga kruga „Šugavica”, 23. ožujka u prostorijama Općeprosvjetnog središta i športske škole „Šugavica” na Dolnjaku u Baji održana je redovita mjesečna plesačnica. U pratnji harmonikaša orkestra Gravia, plesačnicu je vodio koreograf KUD-a „Ravangrad” iz Sombora. Sljedeća plesačnica hrvatskih, makedonskih i srpskih plesova priređuje se 20. travnja od 18 do 21 sata. Plesačnicu vodi Attila Tarnóczy, plesač KUD-a „Tanac” iz Pečuha. Plesni krug „Šugavica” 4. svibnja priređuje III. rođendansku plesačnicu. U prigodnom programu nastupa KUD „Bunjevačka zlatna grana”, u pratnji Orkestra „Čabar” iz Baje. U nastavku večeri svira orkestar „Selo” iz Lovre.

SANTOVO – Odlukom Vijeća Seoske samouprave, na redovitoj sjednici održanoj 22. ožujka ove godine, na temelju pristiglih molba raspodijeljen je iznos od dva milijuna 90 tisuća forinta za djelovanje civilnih udruga za 2012. godinu. Prema tome, kao i lani, Športsko-rekreacijskoj udruzi „Bačka” (Rukometni klub) dodijeljeno je 750 tisuća forinta, Nogometnom klubu 600, KUD-u „Veseli Santovčani” 370, Konjičkoj udruzi 150, Udruzi Redarstvo građana 100, Klubu umirovljenika 50, Klubu vrtlara 20, Pučkomu visokom učilištu i Državnom udruženju šokačkih Hrvata po 20, a Udruzi osoba s otežanim kretanjem deset tisuća forinta. Za priredbe Međunarodni rukometni turnir na tromedi i Dan djece dodijeljeno je po 50 tisuća. Dodajmo kako je još u proračunu za 2012. godinu po 100 tisuća forinta dodijeljeno mjesnim narodnosnim samouprava, među njima i hrvatskoj. Osim toga za podupiranje Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu, u održavanju Hrvatske državne samouprave, izdvojena je potpora u iznosu 13 milijuna forinta.

OSIJEK – Predsjednik skupštine Baranjske županije Zsolt Tiffan sa suradnicima sastao se 28. ožujka s Vladimirom Šišljagićem, županom Osječko-baranjske županije, njegovim suradnicima i Zoranom Kovačevićem, predsjednikom ŽK Osijek. Tema je sastanka bila dobra poslovna suradnja na dosadašnjim zajedničkim projektima te mogućnost buduće suradnje na projektima u okviru IPA CBC prekogranične suradnje Hrvatska-Mađarska. Tom je prilikom predloženo održavanje zajedničke konferencije na temu završetka autoceste europskim prometnim koridorom Vc s hrvatske i mađarske strane.

MOHAČ – U Čitaonici mohačkih Šokača 8. travnja priređuje se Uskršni bal. Svira Orkestar Juice.

„Preko staza prošlosti na zajednički put”

U Mlinarcima je održana završna konferencija Projekta „Preko staza prošlosti na zajednički put”, ostvaren u okviru IPA programa za prekograničnu suradnju. Projekt koji obuhvaća tematiku prekograničnog obrazovanja, usavršavanja i razmjene priredaba povezivao je dječje vrtiće iz Marcalibe, Zalamerenyea, Mlinaraca i Donje Dubrave. Zahvaljujući Projektu, koji je vrijedan 164.930 eura, tijekom devet mjeseci organizirana su usavršavanja za odgojiteljice, poučni izleti za djecu, športski susret, radionice, te su provedena manja ulaganja u pojedinim naseljima, koja će pridonijeti predškolskom odgoju.

Projekt „Preko staza prošlosti na zajednički put” zapravo je nastavak prethodnog projekta „Zelena misao i tradicija za budućnost”. Ciljane skupine i ovaj put su bile djeca predškolske dobi i odgojiteljice. Dok se prvi zajednički projekt usredotočio na usavršavanje o zaštiti okoliša i prirode,

ovaj put glavna je tema bila dramska pedagogija te pronalaženje zajedničkih točaka povijesti i kulture hrvatske i mađarske strane. U okviru Projekta u nekim odgojno-obrazovnim ustanovama izgrađena su obrazovna središta, a mlinarački dječji vrtić obogaćen je sredstvima za dramsku pedagogiju, s malom pozornicom, novim maskama, lutkama.

Mlinarački načelnik Stjepan Vuk zadovoljan je projektom, naime mjesna samouprava smatra vrlo važnim da sačuva jedinu odgojno-obrazovnu ustanovu, stoga se trudi da polaznici vrtića osim uobičajenih uvjeta imaju i nešto dodatnoga što pridonosi zdravom odgoju djece. Odgoj se u vrtiću odvija na narodnosnom jeziku i načelnik smatra da prilikom zajedničkih hrvatsko-mađarskih projekata uvijek se usavrši jezik, odgojiteljice iz Pomurja imaju mogućnost naučiti nove iz-

raze, učiti metodiku odgoja na hrvatskome jeziku.

– Ulaganje u mlade naraštaje uvijek je isplativo za naselje. Ako se mještani dobro osjećaju u svome naselju, njihova djeca imaju dobre uvjete, veća je vjerojatnost da će i mladi parovi ostati u selu. To je već drugi takav projekt u IPA programu i očekujemo da će se nastaviti, jer predali smo projekt i na drugom pozivu, u kojem nadalje želimo nuditi još bolje uvjete djeci vrtićke dobi. U planovima projekta je izgradnja slane sobe za haloterapiju, naime sve više djece ima problema s alergijom, dišnim organima, upravo u vrtiću najbrže se zaraze bolestima dišnih putova, pa ako će se projekt pozitivno ocijeniti, ostvarit ćemo i to – reče načelnik Vuk.

Mlinarački načelnik Stjepan Vuk pozdravlja sudionike Projekta

Djeca u mlinaračkom vrtiću

Voditeljica mlinaračkoga dječjeg vrtića Marija Karadi uvijek je otvorena za nove ideje, upravo zbog toga rado se uključila u prvi projekt, tako i u drugi. Prema njezinu mišljenju projekt „Preko staza prošlosti na zajednički put” nudio je niz novih saznanja dramske pedagogije. Tijekom usavršavanja mnogo se naučilo o oblikovanju zajednice, o uspostavljanju veza s djecom, o tome kako se kroz dramsku igru oslobodi dječja mašta i djeteta skrivena psiha. Programi su nudili golem doživljaj i za djecu, na radionicama mogli su učiti izradbu životinja od papira, pjevati uz gitaru, putovati vlakom, igrati se u svijetu bajki, upoznati se s tradicionalnim zanatima, lončarom, kovačem. A što je najvrednije bilo u cijelome projektu, odgojiteljice i djeca mogli su se družiti s obje strane granice i pronaći ono što sadrži i naslov Projekta, a to je zajednički put. Svi se sudionici Projekta nadaju uspješnosti sljedećega projekta.

Dio sudionika Projekta

Sjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte

Programi i priredbe za očuvanje hrvatskoga jezika, hrvatskih običaja i samobitnosti

U svojoj prostoriji u Ulici Lajosa Bíróa Hrvatska samouprava grada Budimpešte 12. ožujka održala je svoju redovitu sjednicu. Pozivu predsjednice Anice Petreš Németh odazvali su se zastupnici: Gizi Bukić, Stipan Đurić, Marko Miljački i Stipan Vujić, a opravdano su nenazočne bile Mira Horvat i Marija Lukač. Kao gošća pozvana je i v. d. HOŠIG-ove ravnateljice Ana Gojtan jer se raspravljalo i o natječaju za ravnatelja budimpeštanske Hrvatske škole, koji je raspisala Glavnogradska samouprava. Poslije uobičajenog slijeda sastanka, predsjednica Petreš predala je riječ ravnateljici Ani Gojtan koja je naglasila kako i ubuduće želi nastaviti HOŠIG-ove tradicionalne zadatke i u stručnom pogledu i glede zadataka u svezi s organizacijom i upravom ustanove. Nastavni se sadržaji isprepliću s kulturnim događanjima škole u kojima redovito sudjeluju i polaznici škole, te svojim kreativnim zamislima pridonose uspješnosti priredaba. HOŠIG želi na taj način ispuniti svoju višenamjensku ulogu, to jest da bude kulturno-prosvjetnom ustanovom. Posebice je istaknula tradicionalni Tjedan hrvatske kulture u sklopu kojeg redovito se predstavljaju regije gdje obitava naša hrvatska zajednica. Ne u posljednjem redu naglasila je konferenciju s tematikom rad s nadarenim učenicima i književnu pozornicu škole. U njezinu natječaju veći prostor posvećen je promidžbi škole, za tzv. menadžment. Zajednički s kolegama želi izraditi temelje komunikacijske naobrazbe oslanjajući se u prvom redu na školski radio. Sljedeći bi korak bila audiovizualna naobrazba za razvoj, poboljšanje komunikacijskih sposobnosti djece. Bila bi zanimljiva zanimanja, pri izradbi tematike tražit će se pomoć vanjskog stručnjaka. U daljnjem smatra važnim ciljem uspostaviti nove prijateljske veze, nove vidove suradnje i tako proširiti suradnju s odgojno-obrazovnim ustanovama matične nam domovine.

Nazočni su jednoglasno prihvatili da je Hrvatska samouprava grada Budimpešte suglasna u vezi s natječajem Ane Gojtan za ravnatelja budimpeštanskog Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkog doma. Naglasili su kako škola i ubuduće može računati na političku i novčanu pomoć Samouprave. Ana Gojtan jedina je kandidatkinja, a odluka o ravnatelju škole donosi se u lipnju.

Potom je jednoglasno prihvaćeno financijsko izvješće za lanišku i proračun za ovu godinu. Samouprava za ovogodišnji proračun dobila je milijun i sto tisuća manji iznos od laniškoga. Tako s pričuvom od prošle godine, 4 697 tisuća forinta te 200 eura putem natječaja od Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti (za siječanjski Hrvatski bal), na raspolaganju ima ukupno 10 936 tisuća forinta. Narećeni je iznos za troškove djelovanja i priredbe. Prvobitnom se zadaćom i nadalje smatra očuvanje hrvatskoga jezika, njegovanje hrvatskih običaja i jaćanje samobitnosti, pa su ovogodišnji programi planirani u tome duhu. I nadalje će se organizirati tradicionalne priredbe, primjerice nogometni turnir „In memoriam Stipan Panćić“, koji posljednjih godina ima međunarodni značaj, sudjelovanje na V. državnom nogometnom turniru Hrvatske državne samouprave u Mišljenju i teniski turnir. Već se odavno planira, a ove godine od 11. do 13. svibnja će se i ostvariti putovanje „Putovima franjevaca od Budimpešte do Vukovara“ u okviru kojega posjetit će nekoliko franjevaćkih crkava. Putne troškove snosi Samouprava, ostali dio (hrana, noćenje) trebaju plaćati sudionici. Suorganizator će biti Zajednica hrvatskih umirovljenika, ali se očekuju svi zainteresirani. Ne u posljednjem redu, na Dan djece Samouprava će častiti HOŠIG-ove ućenike, podupirat će školsku priredbu „Dalmatinska večer“ i nadalje će raspisati natječaj za stipendiranje hrvatskih đaka. U sklopu književne tribine predstaviti će se zbornik radova o Hrvatsko-ugarskoj nagodbi, povodom 140. godišnjice tog događaja, i namjerava se objelodaniti brošura o Hrvatima u Budimpešti i njezinoj okolini.

BUDIMPEŠTA

Raspisani natjećaji Ministarstva javne uprave i pravosuđa

Više od 300 milijuna za podupiranje djelovanja i djelatnosti narodnosti za 2012. godinu

Ministarstvo javne uprave i pravosuđa raspisalo je natjećaje za podupiranje djelatnosti narodnosti za 2012. godinu, a za to je osiguran okvirni iznos više od 314,5 milijuna forinta. Natjećaji su raspisani u pet kategorija: za podupiranje djelovanja narodnosnih civilnih udruga 125 milijuna, za podupiranje tabora u Mađarskoj i matičnoj zemlji 30 milijuna forinta, za podupiranje usavršavanja narodnosnih pedagoga uz posredovanje matičnih država 9,5 milijuna, za podupiranje narodnosnih kulturnih poticaja 100 milijuna, a za podupiranje ustanova u održavanju državnih narodnosnih samouprava 50 milijuna. Natjećaji su otvoreni do 30. travnja 2012. godine, izuzev natjećaja za podupiranje usavršavanja narodnosnih pedagoga koji se ostvaruju uz posredovanje matične zemlje, koji su otvoreni do 1. lipnja 2012. godine.

Izvor okvirnih sredstava osiguran je na teret stavke „narodnosne potpore“ u poglavlju proraćuna Ministarstva javne uprave i pravosuđa. Natjećajima upravlja Temeljni fond Sándora Wekerlea. Na prijedlog Narodnosnog odbora za potpore o natjećajima odlučuje zamjenik državnog tajnika odgovoran za narodnosne i civilne društvene veze. Devetoćlani Odbor čine u jednakom omjeru osobe delegirane sa strane Odbora za ljudska prava, narodnosna, civilna i vjerska pitanja, državnih narodnosnih samouprava i Temelnog fonda Sándora Wekerlea.

Na poticaj Csabe Latorcaia, zamjenika državnog tajnika odgovornog za narodnosne i civilne društvene veze, prije raspisivanja natjećaja uprilićena je konzultacija s ćelnicima državnih narodnosnih samouprava, prilikom koje su se osvrnuli na iskustva sustava natjećaja za 2011. godinu, nadalje na ciljeve i smjerove ovogodišnjih poziva za natjećaj.

(Izvor: www.kim.hu)

BUDIMPEŠTA – Idući je susret Zajednice hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj 19. travnja, s početkom u 17 sati u Croaticinoj klupskoj prostoriji. Gošća ovoga puta je Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika. Nakon toga slave se imendani i rođendani ćlanova Zajednice.

k. g.

Susret je započeo izvanrednom Skupštinom na kojoj se na temelju primjedaba suda raspravljalo o izmjeni i dopuni Statuta

Udruga Hrvatski kulturni centar „Bunjevačka čitaonica” u Baji, 10. ožujka proslavila je Dana žena, a u klupskim prostorijama zgrade u Ulici Szabadság tom se prigodom okupilo domalo stotinu članova. Nakon posljednjeg okupljanja lani u prosincu, bila je to prva ovo-godišnja priredba.

PEČUH – U naseljima Pečuškoga višenamjenskog mikroregijskog udruženja, čiji su članovi i hrvatska naselja Salanta, Sukit i Pogan, završava se stručna obrada zavičajne zbirke, odnosno u nekim naseljima obnova zavičajnih kuća. Za djelatnosti materijalnu je potporu pružala Razvojna mikroregijska udruga grada Pečuha preko natječaja Leader. Za natječaj se kandidirala još 2009. g., no na rješenje trebalo je čekati do kraja 2010. Obavljeni posao bio je razgranat, obnovili su zgrade (kod jednih potpuna obnova, kod drugih ličenje, promjena građevne stolarije), prvenstveni je cilj bila stručna obnova postojeće zavičajne zbirke, katalogiziranje, priređivanje tematskih izložaba. Osim toga bila je otvorena mogućnost kupnje muzejskih tabloa i instalacija. Muzej je stručno obradila etnografkinja Sára Baka Kőlcsey-Gyurkóné, a stručna je konzulantica bila Ruža Begovac, muzeologinja Zavičajnog muzeja.

ČAVOLJ – Sagrađene su nove prostorije za držanje stotinu bicikla, obnovljene svlačionice i tuševi školske športske dvorane. Naime Samouprava naselja uspješno se natjecala s naslovom „Vožnjom bicikla za svjesno očuvanje okoliša u Čavolju”, pri čemu su troškovi od deset milijuna forinta gotovo u potpunosti pokriveni državnim potporom. Na tri mjesta, u dvorištu Seoske kuće, kod škole i mjesnoga poštanskog ureda podignute su natkrivene prostorije za držanje bicikla. Na taj način, zbog sigurnijeg držanja, očekuje se da će ubuduće nestajati manje bicikla. Kako smo saznali, dvorana je vrlo posjećena, imaju dobru rukometnu i nogometnu momčad, već godinama priređuju i zimski malonogometni turnir, a mnogi dolaze igrati i tenis. Zbog toga su im bile potrebne odgovarajuće svlačionice i tuševi. Projekt ukupno vrijedan domalo deset milijuna forinta, ostvaren je s 95%-tnom državnim potporom.

Baja

Proslavljen Dan žena u Bunjevačkoj čitaonici

Najavljeno skoro otvorenje hrvatske knjižnice

Kavaliri s karanfilom – članovi Predsjedništva strukom cvijeća čestitali su nazočnima Dan žena

Na početku druženja održana je i kratka izvanredna skupština, na kojoj se raspravljalo o primjedbama suda na pojedine odredbe Statuta. Tako su jednoglasno usvojene odluke o izmjeni i dopuni Statuta, te njegovu usklađivanju s novim zakonom o civilnim udrugama, a potvrđeno je i novo vodstvo, koje je izabrano lani potkraj studenoga.

Nakon skupštine, predsjednik Antun Guban i jedan od trojice dopredsjednika Šandor Trškić, prigodnim su riječima čestitali Dan žena svim nazočnim članicama i gošćama, a zatim su s drugom trojicom članova Predsjedništva – tajnik Miroslav Šibalin, te dopredsjednici Stipan Šokac i Ivan Babić – i s voditeljem orkestra „Čabar” Jakobom Tiszaiem, svakoj od njih uručili i struk karanfila.

Druženje u povodu Dana žena otvoreno je zajedničkim pjevanjem bunjevačke „himne”, pjesme Kolo igra, tamburica svira u pratnji orkestra „Čabar”. Uslijedila je zajednička večera uz zvuke tambure. U nastavku večeri okupljene je zabavljao Orkestar „Čabar”, a uz dobru kapljicu vina i ukusne domaće kolače s naramkom bilo je i pjesme i plesa.

Sastanak je ujedno poslužio i za uplaćivanje članarine, odnosno zabilježbu članstva na početku godine, te kao poziv na uplatu zaostale, lanjske članarine. Naime neuplaćena

članarina, prema odredbama Statuta, za sobom povlači i ukinuće članstva.

Kako nam uz ostalo reče predsjednik Antun Guban, zadovoljni su odazivom na prvu priredbu, a još je važnije da je Čitaonica ponovno zaživjela, da ona opet diše, da se u njezinim prostorijama opet čuje bunjevačko-hrvatska riječ, i da okupljanja postanu redovita.

– Prvi korak uvijek je težak, pred nama su još veliki zadaci, ali je u proteklom razdoblju ostvaren dobar početak. Imamo puno članova, udruga ih trenutno broji 130, a u idućem razdoblju taj bi se broj mogao još i povećati. Nastojat ćemo rad u Čitaonici razvijati korak po korak, prema radnom planu. Najvažnijim smatramo što prije ovdje u Čitaonici otvoriti hrvatsku knjižnicu. Nadam se da ćemo je u dogovoru s Gradskom knjižnicom početkom travnja u ovim prostorijama otvoriti, nakon čega ćemo svaki dan biti otvoreni, jer siguran sam da postoji zanimanje za hrvatskom knjigom i novinama. Već sada Čitaonica je svakim radnim danom otvorena, a pomoću Gradske samouprave stalno je zaposlen Miroslav Šibalin.

Premda Antun Guban tek odnedavno obavlja dužnost predsjednika, članom bunjevačke udruge postao je još 1986. godine kada je, kako ističe, Čitaonica imala vrlo dobro kulturno-umjetničko društvo, bogat društveni i kulturni život, redovita okupljanja. Što se budućnosti tiče, predsjednik Bunjevačke čitaonice smatra da će održavanje zgrade i programe ostvariti putem raznih natječaja, a nadaju se i godišnjoj potpori Hrvatske države samouprave.

Kao sljedeći važni događaj u životu bunjevačke udruge, predsjednik Antun Guban najavljuje otvorenje hrvatske knjižnice u zgradi Čitaonice, koja će biti svakim danom otvorena.

Članovi su jednoglasno podržali izmjene i dopune Statuta, ali i potvrdili novo vodstvo

Tekst i slika: S. B.

Sjećaš li se, brate, kada smo 80-ih prošloga stoljeća...

U hrvatskoj zbornici Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji razgovarao sam sa svojim bratom Jozom o tome kako smo 80-ih godina prošloga stoljeća provodili svoje vikende. Bio je to razgovor radi, kako bi se to u vojsci reklo, dizanja morala u našim dušama. Mislim da je postigao svoj cilj. Ako vas zanima, pročitajte ga, možda i vas osvježi.

– Brate, kažimo čitateljima „Hrvatskoga glasnika” da smo 80-ih godina prošloga stoljeća dio svoga života proveli u našem glavnom gradu, u Budimpešti, ti kao gimnazijalac naše Hrvatsko-srpske gimnazije, ja pak kao student povijesti i hrvatsko-srpskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Loránda Eötvösa, i da smo se za nekih vikenda zajedno odmarali, zajedno iskorištavali velike prednosti naše drage Budimpešte.

– Sjećaš li se kako smo odlazili s Gyurikom, studentom arheologije, u budimske pećine?

– Da, sjećam se. Pećine su se zvale Pálvölgyi, Matyika i Harcsaszájú (Pećina somovih usta). Išli smo kao pećinari amateri pomoću karbidnih lampa, više nas u podzemnim prohodima. Bilo je da smo se spustili čak do nekog podzemnog jezera gdje smo na dnu špilje razgovarajući se, odmarali. Ti podzemni predjeli očarali su nas. Vidjeli smo u dnu zemlje čudesnih stvari.

– Ti si, Jozo, tada imao 16–17 godina, a ja 23–24. Jesi li se bojao pod zemljom?

– Pa bojao se nisam, ali katkad sam imao malu tremu, naime kada smo se takozvanim načinom „traverza” spuštali niz strme zidove tako da smo se podmjestili ledima i nogama i spuštali ili išli gore, a pod nama je bila tamna dubina, nije uvijek bilo svejedno. Bilo je, je li, i takvih prohoda kroz koje smo se jedva uspjeli provući, no bilo je vrlo romantično. Znali smo da će doći po nas oni koji su bili gore na straži ukoliko se nakon nekog vremena ne vratimo gore na polazište.

– A što kažeš, kako nam je bilo kada smo planinarili?

– Pa više puta smo vikendom ti i ja išli u planinu Piliš i po planinskim stazama smo cijeli dan pješačili, a kada smo ogladnjeli, jeli smo sendviča i pili vode. Volio sam gledati razno drveće, šumsko bilje, stijene.

– Sjećaš li se da smo pokatkad i u Pomazu, Kalazu ili Senandriji na kraju puta pojeli u nekoj od krčmi po jedan gulaš i popili „koršov” (krčag) piva?

– Da, bilo je lijepo. U HÉV-u (prigradskoj željeznici), vraćajući se u Budimpeštu, često smo i zadrijemali.

– Bilo da nam je dojadila buka glavnoga grada pa smo krajem tjedna krenuli u naše drago Santovo da vidimo roditelje, bake i djedove, tetu i tetka, psa i mačku. Tada smo i pecali. Sjećaš li se?

– Da, bilo je prekrasno. Išli smo pecati

više puta u razno doba dana. Katkad smo rano ustajali, osobito u ljeto, i pecali smo do ranog prijepodneva. Pecali smo u Kladi ili na Kanalu i ulovili razne ribe: najviše kesega, i to deverika i crvenperaka pa kućina, a bilo je da smo ulovili i pokojeg šarana, štuku, jegulju ili soma.

– Sjećaš li se da smo jedanput došli doma na koncert „Bijelog dugmeta” koji su najavili za Bajú, ali je tada, nažalost, zbog nekih nama neznanih uzroka, izostao, no ti si tada u Santovu ulovio veliku ribu?

– Da, to je bila jegulja, a ulovio sam je u kanaliću Igalu koji se pruža čak od Gare do našega Kanala. Jegulja je imala 95 centimetara i izgledala kao neka zmija.

– Da, no nama je Igal bio, je li, drag i zato što smo se zimi po njemu klizali, nas trojica braće: ti, Stipan i ja.

– Pa da, više puta smo od „Šlajsa” otišli klizajući se pomoću klizaljki, „korčulja”, sa psom Lelom čak do Kanala. Kada smo se umorili i ogladnjeli, jeli smo pušene kobasice i kruha, a poslije toga umjesto vode pojeli smo svaki po jednu jabuku. Bilo je divno!

– A kada smo se čamcem našeg rođaka Matije Gorjanca odvezli čak do Homoruda?

– Sjećam se. Rubom šume je išao uski kanalić, a mi smo veslali više kilometara. Bio je tada proljetni odmor i mi smo se zaželjeli prirode. Jeli smo tada u prirodi slanine, pečanih krumpira, kruha i luka.

– A kada smo tijekom tri ljeta išli u bivšu Jugoslaviju?

– Da, 81, 82. i 83. obišli smo Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, a bili smo i u Srbiji.

– Što ti je najviše ostalo s tih putovanja?

– Najviše mi se sviđala Hrvatska, Jadransko more. I dan-danas imam želju tamo putovati, pa kad god mogu, odem.

– A kako smo zaradili novac za putovanja?

– Budući da nismo bili baš bogata obitelj, roditelji su nam nabavili poslove. Naprimjer jednoga ljeta smo čekićem i čavlima pravili sandučiće, a i kod očevih i majčinih roditelja

brali višnje, prodali ih i tako putovali u bivšu Jugoslaviju vlakom, autobusom, noseći sa sobom vreće za spavanje i šator, pa smo spavali u kampovima, a jeli konzerve i tek pokojji put malko banana, smokava ili čokolade.

– Sjećaš li se onoga ljeta kada su nam dojadile konzerve pa sam ja više puta za nas dvojicu kupio mlijeka, banana i čokolade, pa su nam se usput potrošili novci?

– Da, i onda smo udijelili preostali novac, kupili manji kruh i majoneze i malo vode, te smo morali stopirati prema granici. Već su nam se od silnog pješčenja noge toliko umorile da smo osjećali kao da nam kosti gore, kada najednom stane divan crn mercedes i odveze nas do hrvatsko-mađarske granice, do Barče.

– Ali smo forinti imali, pa čim smo nakon na željezničkom kolodvoru probdjevene noći vlakom stigli u Mohač, u restoranu kod skele naručili smo fine riblje juhe od šarana.

– I nisi mi htio reći da ti je kisela, a i meni je bila. Kada smo to napokon jedno drugom saopćili i s negodovanjem javili konobaru, on je rekao da nije pokvarena, nego da je dobra, no mi je nismo mogli pojesti, imali smo osjećaj da je nakon podgrijavanja prokislila.

– I onda smo autobusom preko Baračke krenuli i stigli kući u Santovo. Tada nam je naša mama Marta, očeva mama, skuhalo tako finu „čorbu od gra s velikim valjušcima” da nam se i dan-danas skupi slina u ustima kada je se sjetimo, naime roditelji su nam međuvremeno otputovali ujaku i ujni u Serdahel, pa smo zato bili mama-Martini gosti.

Kod toga trenutka ja dalje nisam mogao trpjeti glad, pa sam brata pozvao u blagovao-nicu našega visokoškolskog restorana „Eötvös” gdje smo uz fino jelo dalje razgovarali o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, a poslije se rastali i svatko je išao za svojim poslom.

Nadam se da ste se čitajući naš razgovor, i vi usput dobro osjećali i niste se pokajali što ste se odlučili pročitati taj moj napis. Hvala što ste nas poslušali.

Živko Gorjanac

Na 240. obljetnicu rođenja Jožefa Ficke

Spominak na književnika i farnika u Prisiki

„Joži Ficki Prisičanu,
Njemu dajmo diku!
On je bil otac narodu,
Sunce va škurini:
Spominak mu posvetimo,
Kot zahvalni sini!”

Ovako zvuču riči Mate Meršića Miloradića, napisane velikomu rodoljubu i književniku, podrijetlom Slovencu, ki se je pred 240-imi ljeti 13. marcijuša narodio u malom selu Boreči, u Prekmurju. Kako piše za njega Martin Meršić ml. u Kalendaru Gradišćanskih Hrvatov za leto 1946., najveći spominak si je postavio Jože Ficko kod nas Hrvatov sa svojim Prisičkimi knjigami, ke su u ovom sridnjegradišćanskom selu nastale. 1802. ljeta je zaredjen za farnika Prisike, kade je 41 ljeta dugo služio vjernike, svoje Hrvate i Boga Višnjega. U svojoj dušobrižnoj gorljivosti je pero zeo u ruku, da zadovolji duševne potreboće našega hrvatskoga naroda. U predgovoru svoje knjige Kratak pregled Sztaroga Zakona piše: *Tuzsan sam vasz vnogoputi miloval, da vi vasem hervatszkom jeziki mimo nikuliko molitveni, i jedni Evangyelszki Knjig nedni nimate, z-ki bi sze dobrotivnoszt Boga, lyubav Jesusa, řed lipoga ponasanya, i pravu bosju szlusbu ucsili. Štimam tako, da vam z-mojim malim trudom ochu ugoditi, ako vam va ovi, na dva dēele razdilyeni Knjigah na kratki nauk szega Szvetoga Piszma razlosim*". Drugi dio ove knjige je bio Kratak pregled Novoga Zakona, a izašla je 1824. ljeta u Šopronu. U njoj prisički farnik ne samo nabraja pripetjenja iz Biblije, nego je i razložio za odrašćene. Dodatno je on još sastavio i dva molitvenike: Novu hižu zlatu i Novo Marijansko Cvetje. Kako Mirko Berlaković piše u ovoljetnom Kalendaru Gradišće, „Fickin molitvenik je bio prik sto ljet najrašćreniji molitvenik, koga su hasnovali Hrvati u zapad-

noj Ugarskoj, u Dolnjoj Austriji kod Lajtabrigovlja, u Moravskoj i u Slovačkoj.” 1836. ljeta izdao je prisički farnik svoju treću knjigu: „Razlaganye velikoga Katekizmusa z-Kratkim Razlaganyem Czrikveni Czeremoniov“. Slovenac je naučio hrvatski jezik od seoskih ljudi, molitvenikov i katekizmušov. Po Meršiću, Fickine knjige je hrvatski narod obljubio i jako rado štao, jer u tu dob nije bilo ni novin, ni kalendarov a na dugi zimski večeri su si ljudi našli u nji hasnovito štivo, a on je jako razumljivo pisao za sve. Jože Ficko je bojsek pisao i dnevnik od 1802. do 1842. ljeta ter i ugarski katekizam, jačkar i ugarsko-hrvatski rječnik. Morebit ne bi bilo krivo mišljenje, kad bi se Prisičani zalagali i za tu zadaću da se objavljuje njegovo djelo u kakovom reprint-izdanju. Obljubljeni duhovni pastir umro je u svojem 71. ljetu žitka i počiva med svojim vjerniki u prisičkom cimiteru. Domaćini čuvaju na njega spominke, pri obljetnica se položi vijenac, nažgu se sviće. Ovo ljetu 13. marcijuša, na njegovom okruglom jubileju rođenja, kako nas je obavijestila Margita Kelemen, mišani zbor Zviranjak je stavio na grob kitice spominka ter je za molitvom odjačio himnu Gradišćanskih Hrvatov. Marija Brigović iz Šoprona briga se za grob, ona je i zahvalila oduševljenim jačkarom i jačkaricam da nisu zabilili na duhovnoga oca. Tako u Prisiki, kade se pogibelno zgublja hrvatski jezik, još hvala Bogu, živi diboko poštovanje prema ovomu velikanu!

-Tiho-

Foto: Margita Kelemen

Program Hrvatskog kazališta za travanj 2012. g.

11. travnja u 15 sati J. Swarz: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Szporka, kazališna dvorana
12. travnja u 10 sati J. Swarz: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Szporka, kazališna dvorana
13. travnja u 19 sati Ljubomir Kerekeš: Skupština – komedija, gostovanje Hrvatskoga narodnog kazališta u Varaždinu, kazališna dvorana
17. travnja u 11 sati P. Mančev – Lj. Ostojić: Zečja škola, Santovo
18. travnja u 12 sati P. Mančev – Lj. Ostojić: Zečja škola, Četar
22. travnja u 15.30 sati P. Mančev – Lj. Ostojić: Zečja škola, Petrovo Selo
24. travnja u 10 sati J. Swarz: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Szporka, kazališna dvorana
25. travnja u 15 sati J. Swarz: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Szporka, kazališna dvorana
26. travnja u 15 sati J. Swarz: Snježna kraljica – bajka, u izvedbi dječje kazališne družine Szporka, kazališna dvorana
26. travnja u 18 sati Dijete – skupna, tematička izložba, otvaranje izložbe, galerija Čopor/t/ – Horda
28. travnja u 17 sati Ivica Jakočević: Albin bir-cuz, Čikerija.

BUDIMPEŠTA – „Pozdrav proljeću u znaku tradicija” naslov je cjelovečernjega programa Hrvatskog umjetničkog plesnog ansambla „Luč”, koji se priređuje 22. travnja, s početkom u 17 sati na pozornici Budimskog vigađoa. Prvi je dio večeri posvećen mađarskim plesnim koreografijama, koje su na scenu postavili koreografi Marija Silčanov Kričković, József Janek, István Molnár, Antal Simon i Miklós Rábai. U drugom su dijelu koreografije Čarolije ritova, Zalska svadbena igra, Dalmatinski zaručnički obred, Ples suncu, Žetva, Plešuće zvijezde i Bunjevačka svita, koreografije istaknutog umjetnika Antuna Kričkovića.

Trenutak za pjesmu Ivan Horvat

1945. Židan

Zvoni strašno zvonu
Na Veliki pjetak
U zori!
Bižimo hitro
Va bunker škuri.

Došli su Rusi.

Uspomene s fotoradionice

U organizaciji Društva Zrinski kadeti i Varaždinskog fotokluba, 14. ožujka u Osnovnomprosvjetnom središtu „Nikola Zrinski“ u Keresturu priređena je fotoizložba Međunarodne fotoradionice u Varaždinu. Izložba fotografija obrađuje lanjsku manifestaciju Špancirfesta u Varaždinu na kojem su slikali i mali fotografi iz Kerestura.

Fotografija Martina Benczesa također je izabrana za izložbu

Dorotea Nikli ponosi se svojom fotografijom

Otvaranje izložbe, Karlo Kóvágó i Stanko Toth

Suradnja između keresturske i varaždinske udruge postoji već nekoliko godina, počelo je sudjelovanjem u ljetnoj fotoradionici u organizaciji Hrvatskog fotosaveza. Tada nekoliko djece, koji su sada već članovi Zrinskih kadeta, imali su priliku posjetiti dvorac u Trakošćanu, utvrdu u Varaždinu, lepoglavsku čipku i druge znamenitosti županije. Suradnja se razvija iz godine u godinu. Izložbu fotografija otvorio je Karlo Kóvágó, predsjednik Društva Zrinski kadeti, pozdravljajući predstavnike Varaždinskog fotokluba i zahvaljujući im na pomoći pri ostvarenju izložbe, odnosno na mogućnosti sudjelovanja u fotoradionicama u Varaždinu. Nakon programa školaraca, koji su izveli pomurske narodne plesove, Stanko Toth, predsjednik Varaždinskog fotokluba, ukratko je predstavio udruhu. Fotoklub je utemeljen 1999. godine i sada okuplja umalo pedeset članova, većinom učenika varaždinskih osnovnih i srednjih škola. Takvim okupljanjem mladeži pruža mogućnost korisnog i zanimljivog provođenja slobodnog vremena, a ujedno i stjecanja fotografske i opće kulture. Jednako tako potiče kreativnost i stvaralaštvo mladih, te im putem raznih manifestacija omogućuje promidžbu i potvrđivanje stvaralačkih sposobnosti i vještina iz područja fotografije. Preko Projekta Povijesna baština naših zavičaja, keresturski fotografi zajedno s kolegama obišli su dvorce i kulturna mjesta Varaždinske županije, iz čega je nastala izložba predstavljena na Danu grada Varaždina, a ta je izložba preseljena i u Ke-

restur. Izložba sadrži fotografije snimljene na Špancirfestu, koju su manifestaciju posjetili i keresturski fotografi. Nastale su fotografije o klaunima, sviračima, građevinama, veselim posjetiteljima, koje najvjernije odaju raspoloženje tradicionalne priredbe. Posjetitelji izložbe mogu promatrati fotografije 18 autora, a među njima su i vrlo mladi Keresturci Dorotea Nikli i Martin Benczes. Njihove su fotografije izabrane zbog duhovitosti tema i zanimljivog položaja kadra. Varaždinski fotoklub i Društvo Zrinski kadeti nadalje planiraju zajedničke radionice i projekte. Najesen je bilo planirano da se organizira izlet do ušća Mure i Drave, no zbog loših vremenskih prilika odgođeno je, pa će biti nadoknađeno ove godine. Jednako tako obje udruge planiraju zajednički projekt kojim bi se mogli kandidirati i za europske fondove.

Beta

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Posrednik između Boga i ljudi – svećenik

Biti svećenik, nije zanimanje, nego u potpunosti zvanje. Zvanje – Božji poziv – služba Bogu u bližnjemu. Svećenikom se ne može biti samo osam sati dnevno, kao da je to radno vrijeme. Svećenik je svećenik 24 sata u danu, i tako iz dana u dan cijeloga života. Beskrajni radni dan! To zvanje traži mnogo ljubavi, strpljivosti, odricanja...

Svećenik je osoba koja obavlja određene čine u crkvi, služi misu, ispovijeda, oprema umiruće, pokapa, vjenčava, krsti... Častan čovjek službom i zadaćom koju obnaša. Dakle časna i poštovana osoba kao svećenik. Što je svećenik? Postoji mnoštvo različitih odgovora. Shvaćanje ovisi o ljudima, o njihovoj vjeri, o duhovnosti i koječemu drugom. Svećenik je onaj koji nastavlja Isusovo poslanje ovdje na Zemlji. On mora biti čovjek duboke molitve, snažne vjere i obuhvatne ljubavi prema Bogu i svim ljudima. Odriče se ženidbe kako bi bio slobodan i nepodijeljen u ljubavi prema svima. On je Kristov učenik i u njegovoj školi nema stanke ni odmora. Isus je uvijek uza svećenike u molitvi i misi te im uvijek iznova daje snage. Za svećenike treba mnogo moliti kako bi bili onakvi kakvima ih žele Isus Krist i Crkva.

J. Gregeš

(Hrvatski glasnik, 2006/13)

BUDIMPEŠTA – Poslije uspješne Književne večeri Tina Ujevića i Bunjevačko-šokačke književne večeri na literarnoj sceni budimpeštanskog HOŠIG-a, 17. travnja, s početkom u 17 sati priređuje se Dalmatinska večer. Publiku očekuju pjesništvo, glazba i slike prekrasne Dalmacije. Priredbu je režirala prof. Anica Mandić uz sudjelovanje polaznika Hrvatske škole.

Bogatstvo...

Velike uskršnje pisanice koje su oslikali umjetnici iz Koprivničko-križevačke županije izložene su ispred zagrebačke katedrale. Foto: HINA

Veliko slavlje crikve u Bizonji

Na državni svetak, 15. marcijuša, dopodne su zvoni crikve Blažene Divice Marije u ovom selu na Hati pozvali sa svojim jakim glasom na proslavu 200. obljetnice crikve. Bizonjska crikva postoji od 1812. ljeta. Gradnja je početa 1811. ljeta uz pomoć i podupiranje Albrechta i Marije Kristine Habsburg. Crikva je posvećena na čast Narodjenja Blažene Divice Marije a kiritof se slavi 8. septembra na Malu mašu. Crikvu su većrat renovirali. 1969. ljeta je dobila freske ke prikazuju Marijin žitak, a 1993. ljeta su ju i zvana renovirali kade je dostala novi krov i popravljen je bio i zvonik u kom su tri zvoni i jedna škrebetaljka ka od Velikoga četvrtka naznani početak svete maše. 2001. ljeta su počeli opet renovirati crikvu, a ova adaptacija je završena 2005. Dobila je nove škamlje, pod, oltar, lampe i nove obloke a uza to su i izolirali crikvu.

Na glavnom oltaru je slika s prikazom narodjenja Bogorodice, ka je napravljena 1874. ljeta u Beču. Na malom oltaru je Sveta Ana ka podučava svoju najmladju kćer Svetu Mariju. Na prodikaonici se vidu reljefi Svetih Evandjeljistov. Štature Srce Jezuševu i Divice Marije su isto ukras ove prelipe crikve. Orgulje su konstruirane u Požunu 1870. ljeta.

Kako se je već prije slavlja javilo, u Bizonju su doputovali vjerniki hrvatske zajednice u Beču s fra. Ivanom Vrdoljakom, grupa vjernikov iz Koljnofa na čelu s farnikom Antalom Nemethom i vjerniki iz Slovačke. Uz brojne hrvatske farnike je prihvatio poziv biskup Gradišća dr. Egidijus Živković ki je bio već kot voditelj Hrvatske sekcije usko povezan sa sini sela s dr. Ivanom Šmatovićem i Franjom Benkovićem. Uz predivne orgule su sudjeljivali na maši i Bizonjski tamburaši, pod peljanjem Oršike Ambruš, i tamburaški orkestar Osnovne škole Mihovil Naković iz Koljnofa. Na znak zvončića iz sakristije je počela sveta maša s pozdravnimi riči biskupa dr. Egidijusa Živkovića. Njega je u ime bizonjskih vjernikov pozdravio Tamaš Amburuš, predsjednik Crikvene stolice.

Na liturgijskom slavlju je sudjeljivao i dijakon Marko Mogyorósi. Kod prikazivanja su vjerniki u lipoj bizonjskoj narodnoj nošnji predali svoje dare i darivanju su se pridružili i vjerniki iz Beča. Iz biskupove prodike smo doznali kako čvrsta mora bit vjera a ujedno i Crikva da se ne širi sadašnji moto: Bog da ali Crikva ne! Crikva mora stati na čvrsti noga, zidi tribaju biti debeli da krov ostane čvrst.

Brojni hrvatski farniki su služili svečanu mašu

Kako je rekao i sam biskup dr. Egidijus Živković, uz njegovu pomoć kot bivši farnik Vulkaprodštófa ima sada ova lipa crikva ambon ki je bio dar tamošnjih vjernikov.

Na kraju velike proslave su se zahvalili Franjo Benković spomenivši i zasluge sada već pokojnih vjernikov ki su bezgranično aldovali truda, vrimenta i snage da je sada ovako lipa selska crikva ku su morali zato 1811. ljeta nanovič početi graditi kad je prijašnja bila jako mala za tolike vjernike. Zahvalne riči biskupu je izrazio i mjesni farnik Kalman Szalay. Uz prelipu jačku Zdravu divu su na kraju svete maše otpjevane ugarska i gradiš-

Od 2001. do 2005. je obnovljena crikva (foto: Tiho)

Koljnofski tamburaši s gradišćanskim biskupom Egidijusom Živkovićem

ćanskohrvatska himna. Vjernike su zvana crikve pogostili Bizonjci a sam biskup Živković se je pridružio kod agape. Ovu priliku su iskoristili i koljnofski školari i ujedno pozvali uz pratnju tambure, biskupa na posvećenje renovirane hodočasne crikve Črne Madone, u septembru, ku su sada počeli temeljito obnoviti. Ovo prelipe slavlje je dalo opet prilike vjernikom za druženje, razgovore i svečevanje.

*Ingrid Klemenšić
Foto: Imre Linkei*

Otpodnevno upoznavanje s hrvatskim jezikom

Deset dice u sambotelskoj Evandjelskoj školi

Od oktobra lanjskoga ljeta je u Sambotelu u još jednoj osnovnoj školi pokrenuta nastava hrvatskoga jezika. Istina, lani su izašli prvi učenici 8. razreda s hrvatskim znanjem u Osnovnoj školi „Mihály Váci“, ali od ovoga školskoga ljeta jur nemaju nijednoga školaru u 1. i 2. razredu u toj ustanovi gdo bi se učio po hrvatski. Paralelno s tim, Evandjelska osnovna škola „Sándor Reményik“ i nje školski direktor, Károly Sátor, uslužno su pristali na roditeljsku prošnju da ova škola bude drugi dom hrvatskoj nastavi u dotičnom varošu.

Drugi razred s učiteljicom Silvijom Kočiš

– Teško je meni od toga se pominati, kako prlje nismo imali nijednu školu za hrvatsku nastavu, a sad imamo još i dvi u Sambotelu – je začeo objašnjavati situaciju Laslo Škrapić, predsjednik Hrvatske samouprave u Sambotelu ter je nastavio: – *Mi smo tako mislili da iz naše čuvarnice Mesevár, automatično će proći dica u školu Váci, ali to se je sad, kako izgleda, prekinulo. Hrvatska samouprava grada je peljala službene dogovore s ravnateljem Evandjelske škole, i mi bi željili da se tod od septembra hrvatska nastava gane tajedno u četire ure, kot i u drugi škola, kade se podučava hrvatski kot narodnosni jezik. Ovo ljeto smo se od toga zakasnili, zato tajedno samo jednu uru imaju ova dica. Mišljenja smo da je to jako slabo da se nauči jedan jezik, tako broj ur svakako se zdignuti mora, ako bi htili da više znaju ovi školari. Učiteljicu plaćaju roditelji, mi im budemo pomagali s knjigami i drugimi pomoćnimi pomagali, jer mi moramo svaki projekt podupirati u kom naši Hrvati kanu zajti do znanja našega jezika – je rekao peljač sambotelskih Hrvatov, ter je još istak-*

mo u auli na učenike 2. razreda ki su upisani na hrvatski kružok, koji počinje od pol druge. Kazaljke jur stoju na 13.45 kad konačno se pojavu dica s objeda, još pet minut projde s iskanjem mjesta. U razredu kom je svenek potekla ura, druga učiteljica korepetira mališane, tako pet minut opet zaman odleti iz ure, oko toga nesporazuma, dokle se konačno smjestu u razredu školari: Mark Tibor Kiss, Boglarka Pataki, Luca Kancz i Zolna Ana Polgar. Redom se predstavljaju po hrvatski, po kipici nabrajaju boje, pozdrave. Sva ova dica imaju starinu iz gradišćanskih sel, jedna školarica je došla iz čuvarnice Mesevár, a druga iz petroviške dvojezične čuvarnice, ali kako je rekla školnikovica, u ovoj grupi dica apsolutno ništa nisu znala po hrvatski, i doma se ne pominaju. Pod ovakovimi uvjeti tajedno jedna ura zaistinu je jako slaba šansa i utjeha da se osvoji temeljno jezično znanje. Malo štenje, jedna jačka pada i već je kraj ure. Još i prebrzo odleti vrime, a veljek za prvom urom je na redu 1. razred. I te školare tako treba pedagoginja loviti po školi. Ana Geošić,

Ana Grujber, Peter Bekeši, David Nagy, Ana Gadanji, Patricija Pataki sa smiškom na licu nam povidaju po ugarski, gdo otkud je došao, kade stanuje i da im koliko se vidi hrvatska ura. Iz ove grupe su petimi hodili u čuvarnicu Mesevár s hrvatskim odgojem. – *U prvom razredu školari malo više znaju po hrvatski, nego u drugom, ali nažalost ni oni ki bi znali više povidati, neće govoriti. Nikako nimamo laki posao i za to, jer dokle zajdu ova dica na hrvatsku uru su jur jako trudna, skroz su dekoncentrirana. Prilično je teško s njimi, bilošto ozbiljnoga napraviti. Zasad nimamo ni udžbenike, fotokopiram gradivo i nove riči i za dicu i za sebe. A pri tom to vidim da oni uživaju odgovoriti na pitanja i ja sam s njim i ovako zadovoljna i s tim uspjehom, što smo s njimi mogli napravati čez ovi miseci – je rekla školnikovica, ka je rodod iz Vojvodine, Ugrica iz sela Mol, i prlje nekoliko ljet se je udala u ugarsko selo Meggyeskovácsi ter svaki utorak samo zavolj ove dvi ure putuje u Sambotel. Silvija Kočiš je trenutno na III. godini na sambotelskom Sveučilišću i, kako je rekla, ova djelaonica joj je pravo iskustvo i korisna praksa za žitak, jer joj je daljnja sanja postati učiteljicom hrvatskoga jezika. Iako ne more ocjene dati u svidodžbu mališanom, črne, ali*

Zgrada Evandjelske škole u Sambotelu

više črljene točkice, zvjezdice zato napunjuju hrvatske bilježnice. Ako je učiteljica zadovoljna s djelom i zadaćami male hrvatske grupe u dvi razredi, onda je posebna nagrada gledanje crtanoga filma, čiju jačku iz svega guta su nam oduševljeno odjačila dica po hrvatski. Ufajmo se da neće samo pri tom stati!

Hrvatski školari prvoga razreda

I ove Cvjetnice u Baji pjevali Muku Isusovu na hrvatskome

Župna crkva Svetog Antuna Padovanskog. Prekrasna barokna građevina, nekadašnja franjevačka crkva u kojoj se služe redovita, mjesečna misna slavlja na hrvatskome jeziku

Na Cvjetnicu ujutro u 7 sati počela je misa na hrvatskom jeziku u bajskoj crkvi Sv. Antuna Padovanskog koju je služio vlč. Matthias Schindler, a orguljaš bio Joška Werner. On je kao naš kantor i uvježbao pjevanje Pasije na hrvatskom jeziku. U ulozi Isusa bio je mladi svirač i pjevač Miroslav Šibalin, Pilatovu ulogu briljantnim glasom pjevao je sredovječni Arpad Jakab, a pripovjedač, kao i svake godine, bio je bivši predsjednik bajske Hrvatske manjinske samouprave, koji je ujedno i naš čitač na hrvatskim misama, Šandor Pančić. On tu svoju ulogu nenadmašivo obavlja već godinama. Zbor su sačinjavali: Anica Harangozo, sestre Gizela i Margarita Rogač, cijela obitelj Filaković: roditelji Bariša i Ildika te njihova djeca Mirjam i Mladen, zatim Julija Cicovski-Tot i Jadranka Ševarac. Iako je ustati u nedjelju tako rano bio nesvakidašnji pothvat, naši su nam pjevači svojim prekrasnim glasovima zauzvat

vrat dali lijepu zadovoljštinu. Našem Bogu, Isusu, pak hvala što je za nas patio, umro i uskrsnuo, jer da on nije uskrsnuo, kaže Pavao apostol, uzaludna bi bila i naša vjera.

Živko Gorjanac

Blagdanom Cvjetnice započeo Veliki tjedan

Pjevanje Muke Gospodina našega Isukrsta po Mateju

Katolici diljem svijeta, u nedjelju, 1. travnja, slavili su blagdan Cvjetnice, kada se Crkva spominje Isusova ulaska u Jeruzalem u dane prije Pashe, posebice njegove muke i smrti koje su uslijedile nakon toga. Kada je ulazio u Jeruzalem, narod ga je dočekaao mašući palminim i maslinovim grančicama. Blagdan Cvjetnice slavi se tjedan dana prije Uskrsa, a njime se simbolično označava ulazak u Veliki tjedan.

Misno slavlje hrvatske zajednice u Santovu na Cvjetnicu, već po običaju, započelo je blagoslovom macinih grančica i ophodom hrvatskih vjernika u župnoj crkvi, koji su predvodili crkveni odbor hrvatske zajednice, ministranti i župnik Imre Polyák.

Na misi, već po tradiciji, pjevala se *Muka Gospodina Isukrsta za cvitnu nedilju* (Evanđelje po Mateju XXIV-XXVII) – Duhovna radost, Molitvenik i pismarica za kršćansko katolički narod s odobrenjem duhovne oblasti u Kalači sastavili Grgur Cserháti, župnik u Dušnoku, i Antun Prizslinger, kantor u Gari – u kojoj se posebno ističe Isusova patnja, a prilika je to za prisjećanje na žrtvu i muku. Cvjetnica je ujedno i simbol Kristove mučeničke ljubavi, ali i njegove smrti, u njoj se proživljava i vlastita patnja, te poniženje.

Svake godine Muku na hrvatskom jeziku predvode članovi hrvatskoga crkvenog pje-

vackog zbora, njegujući pučko pjevanje na šokačkoj ikavici. Neki već desetljećima pjevaju, a posljednjih godina uključeno je sve više mladih. Spomenimo da su ove godine Muku pjevali *Stipan Gorjanac* (Evangelist), župni kantor *Žolt Širok* (Isus), *Joza Blažev* (Juda, Kajfa), *Joza Mandić* (Pilat), *Joso Šibalin* (Petar), *Blaženka Mandić*, *Dijana Mandić* (Sluškinje), *Anica Đurić Gorjanac* (Žena), a osim njih u zboru su pjevali još *Marija Rokuš Orčik*, *Anica Filaković*, *Marija Fucin Zuban*, *Marta Vig Čahut*, *Eva Gorjanac Galić*, *Marija Rokuš Balatinac*, *Stipan Balatinac*, *Kata Tomašev*.

Budući da je u tijeku hrvatska crkvena godina, ove godine svi glavni obredi u santovačkoj župi (s hrvatskom i mađarskom vjerskom zajednicom), tako i Muka po Ivanu na Veliki petak, izvode se na hrvatskom, a spo-

Trodnevna duhovna priprava za Uskrs

U organizaciji mjesne župne zajednice, od 12. do 14. ožujka u Santovu je održana trodnevna duhovna priprava za Uskrs, koju je za hrvatsku zajednicu vodio velečasni Goran Vilov, župnik vojvođanskoga Bačkog Monoštora.

Misna slavlja na hrvatskome jeziku sva tri dana suslužili su velečasni Goran Vilov, koji je držao i prigodne propovijedi, te santovački župnik Imre Polyák, a prije mise vjernicima je omogućena i ispovijed na materinskome hrvatskom jeziku. Kao i svake godine, unatoč radnim danima trodnevna duhovna priprava okupila je vjernike u velikom broju.

S. B.

Uskrsni broj Zornice

Ovih je dana objavljen prvi broj Zornice nove u 2012. godini, lista za Hrvate katolike što ga je uredila Milica Klaić Taradija. Na 16 stranica u crno-bijeloj izvedbi s omotom u boji, između ostaloga, donosi se uskrsna poslanica s portala Biskupije đakovačko-srijemske, napis o Uskrsu velečasnog Franje Pavlekovića, stručnog savjetnika časopisa. Tu su zanimljivi napisi naslova: Uskrs, zeko i jaje; U posjetu misionarki ljubavi; Gospin plač, Hrvatske dječje igre u Baranjskoj županiji; U Svetoj Zemlji. Napomenimo kako je ovo drugi broj Zornice nove nakon prvoga broja objavljenog pred Božić 2011. godine.

redni, plač ili jadikovanja proroka Jeremije na Veliki četvrtak, petak i subotu na mađarskom jeziku. Osim toga na Veliku subotu nakon blagoslova vatre i paljenja svijeće u 20 sati na mađarskom, počinje misa koja se služi na hrvatskom jeziku, a na kraju ophod Uskrnuća oko župne crkve i završetak mise obavljaju se na mađarskom jeziku. (Misna slavlja na hrvatskome jeziku na prvi i drugi dan Uskrsa počinju po nedjeljnom misnom redu u 11.15 sati.

S. Balatinac

Misa, već po običaju, počela je blagoslovom macinih grančica

Učenici kaniške Pijarističke gimnazije u Zagrebu

Učenice i učenici Pijarističke gimnazije iz Kaniže, njih petnaestero, u pratnji nastavnika, 10. i 11. ožujka posjetili su glavni grad Hrvatske. Izletnici su pogledali znamenitosti Zagreba, prenoćili u Međubiskupskom sjemeništu na Šalati, družili se s tamošnjim vršnjacima te sudjelovali na nedjeljnoj misi u katedrali.

Kaniška Pijaristička gimnazija od školske godine 2009/10. pokrenula je podučavanje hrvatskoga jezika po dva programa, u nultom i 11. razredu. Od tada se svake godine prijavljuju učenici iz okolnih hrvatskih naselja, koji nakon hrvatske osnovne škole nastavljaju učenje hrvatskoga jezika u toj gimnaziji. U nastavnom je programu hrvatskoga jezika i učenje o matičnoj domovini, pa su čelnništvo i nastavnici ustanove odlučili da će učenicima hrvatskoga smjera pružiti mogućnost da posjete glavni grad Hrvatske. Posredstvom Blaža Horvata, rektora Varaždinske katedrale, koji već dugi niz godina surađuje s pomurskim Hrvatima, učenici su mogli besplatno prenoćiti u sjemeništu. Čelnici Pijarističke škole, ravnatelj Žolt Vereb i doravnateljica Marija Režek Kanižai, razgovarali su s predstavnicima sjemeništa, zahvalili na gostoprinstvu i spomenuli su i mogućnosti daljnje suradnje. Kaniška bi ustanova također rado ugostila učenike sjemeništa. S pomoć nastav-

nica hrvatskoga jezika Jolanke Tišler, Gabrijele Čiček i Veronike Vuk učenici su se upoznali sa znamenitostima grada: Trgom bana Jelačića, Kaptolom, katedralom, crkvom Sv. Marka, Saborom, Banskim dvorima, Trgom Katarine Zrinski, kulom Lotrščak, Uspinjačom itd. Nastavnici su se pobrinuli da učenici dobiju i komunikacijske zadatke.

Podijeljeni u skupine, trebali su prikupljati informacije u Kafiću Boban, Hotelu Dubrovnik, Croatia Recordsu. Rješavali su kviz na temu zajednička povijest Hrvata i Mađara. Na kraju za dobre odgovore dobili su male nagrade. Navečer u sjemeništu kaniški đaci upoznali su se s domaćinima, družili se, igrali košarku, uz gitaru pjevali crkvene pjesme.

U nedjelju, 11. ožujka, sudjelovali su na misnom slavlju u katedrali i nakon toga nastavila put prema Medvedgradu, gdje su pogledali Oltar domovine i crkvu Snježne Gospe, bilo je mogućnosti čak i za sanjkanje. U Gornjoj Stubici su pogledali muzej i spomenik Matije Gupca, te kušali specijalitete toga kraja. Vraćajući se kući, posjetili su hodočasno mjesto Mariju Bisticu.

Izlet je bila golema motivacija gimnazijalcima za daljnje učenje hrvatskoga jezika, pa su neki od sudionika napisali i sastavak o izletu. **(Beta)**

Na Trgu bana Jelačića

Jako sam čekao izlet u Zagreb, pa sam bio vrlo uzbuđen. Znao sam da je Zagreb lijep grad, pa sam želio mnogo toga pogledati. U dva dana uspjeli smo mnoštvo znamenitosti pogledati, od glavnog trga do Muzeja Mimare i drugih. Meni se najviše sviđao Trg bana Jelačića, gdje je uvijek mnoštvo ljudi, gdje se uvijek nešto događa, voze plavi tramvaji, netko prodaje nešto ili ima neki program, sastaju se prijatelji. Bilo je vrlo lijepo i družiti se s dječacima iz sjemeništa, igrali smo košarku. Nadam se da ćemo imati mogućnosti ponovo posjetiti Zagreb.

Zoltan Kapuvari

Zagrebe, želim te opet vidjeti!

Nestrpljivo sam čekala datum putovanja u Zagreb. Krenuli smo u hladnom vremenu, a glavni grad Hrvatske nas je čekao sunčano. Mnogo smo šetali, pogledali znamenitosti grada: Katedralu, crkvu Sv. Marka, Dolac, uspinjaču, Hrvatsko narodno kazalište i mnoge druge ljepote grada. Najviše mi se sviđao Zrinjevac i katedrala. Osim ljepota Zagreba bio nam je velik doživljaj napraviti zadatke koje smo dobili od svojih nastavnika.

Trebalo je ispitati prolaznike i sakupljati informacije. Bili smo vrlo hrabri i uspjeli smo progovoriti hrvatski tako da su nas i razumjeli. Na

Izradila: Dijana Kovači
iz Fifehaza

Santovo

Učenički radovi

Šokačka djevojka – Dorina Tréfás Tóth,
učenica 4. razreda

Izbor učeničkih radova nižih razreda

to sam vrlo ponosna, jer nedavno učim hrvatski jezik. Velik doživljaj je bilo sudjelovanje na nedjeljnoj misi u prekrasnoj katedrali. Gostoprinstvo u sjemeništu, gdje smo prenoćili, bilo je vrlo ljubazno, upoznali smo se s tamošnjim učenicima, igrali smo košarku, pjevali. Vrlo sam sretna da smo mogli oputovati u Zagreb, gdje smo mnogo lijepih mjesta vidjeli, učili hrvatski, zabavljali se i, što me posebno veseli, upoznali vrlo drage ljude. Prvi put sam bila u Zagrebu i znam da ga želim ponovo vidjeti!

Laura Kanižai

Lijepo nam je bilo

Dva dana boravka u Zagrebu za mene je bio poseban doživljaj. Glavni grad Hrvatske nije tako velik kao naš u Mađarskoj, ali ima vrlo lijepih zgrada, zanimljivih ulica, muzeja i parkova. Trg bana Jelačića je kao srce grada, kao da bi se na tome trgu svaki Zagrepčanin sastao jednom. Tamo je uvijek mnogo ljudi, pa tako nije nam bilo teško nekoga osloviti da uspijemo napraviti zadatak. Uspjeli smo saznati neke informacije, mnogo smo se smijali. Učili smo na satu hrvatskoga jezika mnogo riječi, ali ipak je drukčije razgovarati u potpuno hrvatskoj sredini. Upoznali smo vrlo simpatične dječake sjemeništa, igrali košarku, i to je bilo jako veselo. Nadam se da ćemo se moći još družiti s njima. Voljela bih ponovo otići u Zagreb.

Reka Kanižai

Pozivnica

Igrokazačko društvo Petrovoga Sela Vas srdačno poziva na svoju predstavu na Vazmeni pondiljak u domaći Kulturni dom.

SRCE NA PRAVOM MJESTU

Komedija u tri čini, od autora Antona Hamika, pod režijom Ane Škrapić-Timar, začme se u 19 uri.

Njegovanje vjerskih i narodnih običaja od Božića do Uskrsa (Vuzma)

Poslije velikih božićnih blagdana, već po običaju, nastavlja se slavlje i u pokladnom razdoblju, sve do Pepelnice.

Ne ide to drukčije ni u Lukovišću među podravskim Hrvatima.

U pokladno doba Hrvatska samouprava sela organizirala je plesanicu na kojoj se sakupilo mnoštvo Hrvata od Izvara do Vajslova. Osim Hrvata bilo je tu Mađara, Nijemca, Roma itd., da nauče ove prelijepje hrvatske plesove.

Stariji je naraštaj zajedničkom molitvom njegovao vjerske običaje. Ni veliki snijeg ni tvrda zima nisu bili prepreka maloj zajednici da zajednički moli deveticu Lurdske Gospi.

Kada vrijeme nije dopustilo da se u crkvi sastaju, onda su se okupljali susjedi i kod neke kuće molili su i pjevali svete pjesme.

Već po običaju, mnogi su bili na Svijećnici na guturanju (blagoslivanju grla) i na Pepelnici.

Tijekom šestotjednoga korizmenog razdoblja, po starinskim običajima, svakog se petka u crkvi zajednički moli Križni put gdje kod svake postaje molitvu moli druga osoba.

Tako će to biti i na Veliki četvrtak i Veliki petak kada se kod Isusova groba nakon svete mise bdije i kada mole krunicu i pjevaju žalosne svete pjesme. Dirnute i u duši smirene su ove zajedničke molitve. Na ovim zajedničkim priredbama veze između pojedinih ljudi se pojačavaju i postanu umalo bratske. Ljubav i zajednička molitva rađaju nove zajednice. Tako s velikom ljubavlju čekaju veliki blagdan uskrsnuća i ophod (procesiju).

Zajednica umirovljenika u Lukovišću i ove je godine priredila Dan žena gdje je načelnik sela (Jozo Maćok) toplim riječima govorio o radu žena u obiteljima, na radnome mjestu i u javnom životu.

Ruža Bunjevac

GARA

Čestitka prigodom 90. rođendana

Prigodom 90. rođendana, 18. ožujka 2012. članovi garske Hrvatske samouprave proslavili su bač' Josu Šibalina, jednog od onih rijetkih bunjevačkih Hrvata u selu koji su stupili u tzv. „lijepoljetne“ godine. U poslovnom životu radio je kao priznat zidar. Kao poslovođa upravljao je na izgradnji više javnih ustanova grada Baje (npr. bolnice), stoga su ga u osamdesetim godinama imenovali počasnim građaninom troga grada. Danas je u mirovini, ali u borbi s godinama još uvijek aktivno obavlja poslove oko kuće. Ima dva sina i četvero unučadi, koji ga često posjećuju. I na ovome mjestu želimo mu dobro zdravlje!

Martin Kubatov

UZMENO KOLO

U njega muškarci nisu smjeli stati, to je kolo bez glazbene pratnje, kolo na lijevu stranu, dva puta lijevo, jedan put desno, plesalo se u hrvatskoj Podravini, curice u dobi oko petnaeste godine nisu u kolo stale same od sebe, nego ih je netko trebao uvesti u kolo. Od ulaska u kolo cura je bila spremna za udaju.

BUDIMPEŠTA – Na poziv Hrvatske samouprave XII. okruga grada Budimpešte, petrovoselska Kazališna skupina u subotu, 14. travnja, s početkom u 18 sati gostuje u Jókaijevu klubu. Izvodi se najnovija predstava, šaljivi igrokaz «Src e na pravom mjestu» u prijevodu Štefana Geošića, pod redateljskom palicom Ane Škrapić Timar.

„Oj, Isuse, daj mi suze“

Novi nosač zvuka odabranih korizmenih napjeva zabilježenih u šokačkohrvatskim selima u Hrvatskoj, ali i južnoj Mađarskoj i Vojvodini, rezultat je jednogodišnjih terenskih istraživanja etnologa Krunoslava Šokca, plesača i pjevača solista u „Ladu“, i njegova glazbenog voditelja, dirigenta Dražena Kurilovčana. Mješoviti zbor Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske „Lado“ predstavio je 25. ožujka cjelovečernjim koncertom u crkvi Presvetoga Trojstva u Slavonskome Brodu novi nosač zvuka „Oj, Isuse, daj mi suze“.

Bila je to slavonska premijera odabranih korizmenih napjeva zabilježenih u šokačkohrvatskim selima u Hrvatskoj, ali i južnoj Mađarskoj i Vojvodini. Novi nosač zvuka „Lada“ postignuće je jednogodišnjih terenskih istraživanja etnologa Krunoslava Šokca, plesača i pjevača solista u „Ladu“, i njegova glazbenog voditelja, dirigenta Dražena Kurilovčana. „Želio bih da ovaj CD bude poticaj svim Šokcima, Slavoncima, Barancima i Srijemcima da budu svjesni koliko vrijednost imaju upravo kod kuće te da budu ponosni na svoju tradiciju i napjeve“, rekao je Kurilovčan. Umjetnički voditelj „Lada“ Ivan Ivančan ml. podsjetio je kako u posljednje 23 godine, osim stalnog proširivanja plesnog i svjetovnog vokalnoinstrumentalnog repertoara, posebnu pozornost posvećuju upravo istraživanju pučke crkvene glazbe što je rezultiralo golemim repertoarom božićnih napjeva, ali i onih iz marijanskog ciklusa te pučkim crkvenim napjevima korizmenog ciklusa. (Hina)

Rock-Passio petroviske talentirane mladine

Na što sve je pripravna talentirana mlada ekipa Talentumok, s instrumenti i glasom za vjersku svrhu, to su pokazali Petroviščani 31. marci-juša, u subotu uvečer, u mjesnom Kulturnom domu, a jedan dan prlje u Nardi. Kako je rekao naš farnik Tamás Várhelyi, pri otvaranju Rock-Passia, na predvečer Macicne nedilje, jur zdavno je dozrijala misao u mladi Petroviščani da će presenetiti svojom produkcijom ne samo naše ljude, nego i cijelu okolicu. Iako se je iskao nekakov glazbeni kusić za Muku Kristuševu i na hrvatskom jeziku, pokusi su ostali prez uspjeha. Onda je najprdošao Passio Gábora Fodora, po Matinom Evandjelju koje je predstavljeno u Sambotelu 1996. ljeta. Petroviski svirači ter jačkari misece dugo su vježbali za ov koncert.

Dugo je durao aplauz izvodjačem

Petroviski gospon Tamás Várhelyi je pozdravio orijaški vjerski pothvat petroviske mladine

predsjednik Crikvene stolice Imre Filipović ocijenio ter zahvalio za velikom produkcijom ovom novom društvu da su imali volju, snage i strpljivosti izdržati se polag ove nimalo lake zadaće. Kako smo čuli, u ovom je najveću zaslugu imala pjevačica i sviračica Pinkabanda, Zorica Moricz-Timar. Ona i Jandre Kovač su se predstavili i kot glavni solisti ovoga koncerta. A pjevači i svirači uglavnom su izabrani iz kotrigov široko i daleko poznatih zabavnih bendov Pinka-band, Pinkica, Čungam. Znamda nigdor nam neće zamiriti, ako i po imenu nabrajamo ove nadarene aktiviste. Svirali su Zorica Moricz-Timar, Jandre Kovač, Dušan Timar, Ramona Janny, Bertalan Szabo, Zoltan Janny, Petar Zavodi, a jačili su Rajmund Filipović, Estera Šubić, Regina Varga, Dora Meršić, Mercedes Fritz, Andraš Varga, Sabina Kapitar, Petar Moricz, Bernadett Szabo, Anamarija Franyi-Potzmann, Judit Habetler i Viktorija Jurašić. Muka Kristuševa u rock-varijanti je prikazana na početku tajedna još u Pornovi ter i u Turnu.

Zorica Moricz-Timar je imala glavnu ulogu u narodjenju ovoga djela

Obećano je da će se dogodine slično vazmeno djelo naroditi u ovoj djelaonici i na hrvatskom jeziku.

-Tiho-

U znaku vazmenoga otajstva

U črno obličeni izvodjači su bili podiljeni na dvi strane, a na sredini pozornice s velikim bijelim platnom su bižali po svakoj jački prigodne kocke iz filma Passio, od Mel Gibsona. U tekstu su obdjelane zadnje ure iz Jezuševoga žitka, a mužika negda-negda u blagi takti, negda pak u tvrdom rocku se približava ovom najvažnijemu i mističnomu događaju Vazma. Čez jednu uru publika je peljana prik oratorija patnje do Goristaranja. U nabito punoj dvorani dugo se je čuo aplauz za kusićem koji je vridan, i zavolj hrabrenosti i sposobnosti diozimatelj, svake pohvale. Tako je i

Jačkarni dio

Mise, obredi i pobožnosti bačkih Hrvata za Uskrs na hrvatskom jeziku

Misna slavlja, pobožnosti i obredi bačkih Hrvata na hrvatskom jeziku u jednim župama služe se redovito, tjedno, dvotjedno, mjesečno, te o najvećim blagdanima, a u drugima samo povremeno i prigodno. Tako je i za Uskrs od župe do župe različito, a misna slavlja na Uskrs služe se samo u trima naseljima: Santovu, Baćinu i Dušnok. Napomenimo da se na Veliki petak ne slavi euharistijsko (misno) slavlje. Oltar je bez križa, svijećnjaka, cvijeća i oltarnika, da se simbolizira Isusova muka i smrt, a vjernici se u crkvi okupljaju razmišljajući o Isusovoj mucu. Kod katolika post je obvezatan na Veliki petak, za sve osobe od 18 do 60 godina. Ne jede se meso toplokrvnih životinja ni mesne prerađevine, a dopušten je jedan cjeloviti obrok.

Župna crkva Svetih Filipa i Jakoba apostola u Dušnok

BAĆINO – Župna crkva rođenja Blažene Djevice Marije.

Misno slavlje na hrvatskome jeziku, po običaju za velike blagdane, služi se na drugi dan Uskrsa u 10 sati. Misu služi velečasni Zsolt Halász, a propovijed drži Ladislav Sabi iz Kalače, podrijetlom iz Baćina.

BAJA – Župna crkva Svetog Antuna Padoanskog u Baji.

Na Cvjetnicu, 1. travnja, za razliku od uobičajenog, ujutro u 7 sati održana je redovita mjesečna misa i pasija na hrvatskom jeziku. Na Veliki petak u 15 sati obavlja se pobožnost Križnog puta, a od 15.45 pasija na hrvatskom jeziku.

MOHAČ – U Povijesnom spomen-parku Mohačke bitke, u izložbenoj dvorani Šatorišće, u petak, 13. travnja 2012. g., u 16 sati je svečano otvaranje izložbe Hrvatska nematerijalna kulturna baština na unescovim listama.. Izložba će biti otvorena do 26. travnja 2012. g. i može se posjetiti svakog dana od 9 do 18 sati. U programu otvaranja sudjeluju: József Szekó, načelnik grada Mohača, zastupnik u Mađarskom parlamentu; Szabolcs Závoczy, ravnatelj uprave Nacionalnog parka Dunav–Drava; Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Peču. Izložbu će predstaviti dr. sc. Ines Biškupić Bašić, autorica izložbe, viša kustosica Etnografskog muzeja u Zagrebu, a izložbu će otvoriti mr. sc. Vesna Jurić Bulatović, pomoćnica ministrice kulture Republike Hrvatske, uz prateći program hrvatskih pjesama koje će izvesti dječja folklorna skupina Šokačke čitaonice i tamburaški sastav Šokadija iz Mohača. Izložbu je ostvarilo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske u suradnji s ravnateljstvom Nacionalnog parka Dunav–Drava i Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Peču, a pod visokim pokroviteljstvom UNESCO-a.

DUŠNOK – Župna crkva Svetih Filipa i Jakoba apostola. Na Veliku srijedu, Veliki četvrtak i Veliki petak Jeremijin plač obavlja se na hrvatskom jeziku. Na Veliki petak u 15 sati pjeva se Muka po Ivanu na hrvatskom jeziku. Već po tradiciji misu na hrvatskom jeziku na drugi dan Uskrsa u 10 sati služi dušnočki župnik, velečasni István Kistamás.

GARA – Župna crkva Svetog Ladislava kralja. Mjesečno dvaput, redovito svake druge subote u 17 sati i 30 minuta, misu na hrvatskom jeziku služe santovački i garski župnik Imre Polyák te velečasni Zoltán Kiss. Posljednja redovita dvotjedna misa na hrvatskom jeziku održana je uoči Velikog tjedna, u subotu, 31. ožujka.

KAĆMAR – Župna crkva Svetog Ivana Nepomuka.

Mjesečno, redovito svake posljednje nedjelje u 11 sati misno slavlje na hrvatskom jeziku služi velečasni Ferenc Nyírő, mađarški i kaćmarski župnik. Posljednja je zbog Cvjetnice (1. travnja) održana 25. ožujka. U korizmi je 9. i 23. održana i pobožnost Križnog puta na hrvatskom jeziku.

SANTOVO – Župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Budući da je u tijeku hrvatska crkvena godina, ove godine svi glavni obredi u Santovačkoj župi (s hrvatskom i mađarskom vjerskom zajednicom), tako i Muka po Ivanu na Veliki petak u 15 sati, izvode se na hrvatskom, a spo-

redni, plač ili jadikovanja proroka Jeremije na Veliki četvrtak, petak i subotu na mađarskom jeziku.

Osim toga, nakon blagoslova vatre i paljenja svijeće u 20 sati na mađarskom jeziku, na Veliku subotu santovački župnik Imre Polyák služi misu na hrvatskom jeziku, a ophod Uskrsnuća oko župne crkve i završetak mise obavljaju se na mađarskom jeziku. Misna slavlja na hrvatskome jeziku i na prvi i na drugi dan Uskrsa počinju po nedjeljnom misnom redu u 11.15 sati. Mise služi santovački župnik Imre Polyák.

U drugim naseljima bačkih Hrvata, primjerice u Aljmašu, Čikeriji, Čavolju i ostalima misna slavlja na hrvatskom jeziku služe se samo prigodno i povremeno.

S. B.

KALAČA – Na poticaj Hrvatske samouprave grada Kalače, 24. ožujka ove godine u samostanskoj crkvi Svetog Josipa održana je pobožnost Križnog puta na hrvatskom jeziku, koju je vodio velečasni Huba Vass, župnik naselja Gidera (Géderlak). Na slici sudionici pobožnosti Križnog puta.

Hrvatski Križni put za pomurske Hrvate

Na Cvjetnicu, 1. travnja, okupilo se mnoštvo pomurskih Hrvata u dolini blizu Komara (Homokkomarom) i krenulo putem do crkve na brdu da bi nastavilo Križnim putem na svome materinskom jeziku, koji je predvodio Blaž Horvat, rektor Varaždinske katedrale. Za organizaciju hrvatskoga Križnog puta pobrinula se kaniška Hrvatska samouprava, na čelu s predsjednicom Marijom Vargović, koja skrbi za organiziranje bogoslužja na hrvatskome jeziku u regiji. Više od sto okupljenih vjernika iz Fičehaza, Kerestura, Mlinaraca, Petribe, Pustare, Sepetnika, Serdahela, Sumartona, Kaniže i drugih mjesta klanjalo se Kristu molitvama i pjesmom od postaje do postaje oko crkve Male Gospe na Svetome križnom putu.

Na dan Cvjetnice, mnoštvo oduševljenih ljudi u Izraelu išlo je za Isusom i pratilo ga na njegovu putu iz Betanije u Jeruzalem. Nosili su maslinove grančice i klicali mu: „Hosana, Sine Davidov. Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje”. Danas, u ophodu vjernici ponavljaju postupak oduševljenog naroda koji je pratio Gospodina, pri njegovu ulasku u Jeruzalem. Nose maslinove grančice, cvijeće procvjetalog voća našega kraja, pjevajući idu za Isusom da mu izraze svoju privrženost i odanost. Cvjetnica ima dva posebna obreda: prvi je povorka s blagoslovljenim maslinovim, lovorovim ili drugim granama, koja spominje Isusov slavni ulazak u Jeruzalem, drugi je izvještaj o Isusovoj mucii. Ti obredi izražavaju Isusovo bolno umiranje i uskrсну pobjedu.

U tom je duhu velečasni Blaž Horvat pozdravio okupljene Hrvate na brdu u Komaru i pozivao ih da molitvom i Križnim putem obnavljaju svoju vjeru, da zajedno s njim krenu na Križni put, koji je najvjerodostojnije ostvarenje ljubavi i mira. Kristova se ljubav očituje na način koji nije moguće nadmašiti. U Križnome putu Kristova je ljubav poprimila svoje puno ostvarenje, zato je Križni put uvijek križ ljubavi. Krista se može nasljedovati samo u ljubavi. Samo kroz ljubav svako ljudsko djelo dobiva smisao.

– *Fnogi od nas nose križ vu življenju, ali samo s križom moremo doći do našega spasenja – obratio se rektor Blaž Horvat vjericima na kajkavštini – zato smo došli denes na breg, i na bregu je bila i kalvarija, i Isus je na breg išel i nesel križa. Skupa bomo molili na našem Križnom putu, molimo za taj naš hrvatski narod. Kak vidim, duga je naša prešencija, spomenem se kak je duga teška povijest Hrvata, al so Hrvati vek z Kristušom bili, verovali vu njega pak ž njim skupa pretrpeli se – kazao je vlč. Horvat prije negoli je krenuo na Križni put.*

Proletno sunce, procvjetala drveća, Zrinski kadeti iz Kerestura, tamburaška glazba Kaniških tamburaša pratili su vjernike, mnoge obučene u narodnu nošnju, od prve do zadnje postaje, koji su molili za milost, pjevali pjesmu Svetoga križnog puta na svome zavičajnom govoru, te molili se iz svojega molitvenika „Ruža nebeska”.

beta

Put do crkve uz pjesmu

Foto: -Tiho-

Iz molitvenika „Ruža nebeska”: III. štacija – Jezuš padne prvi put pod križom

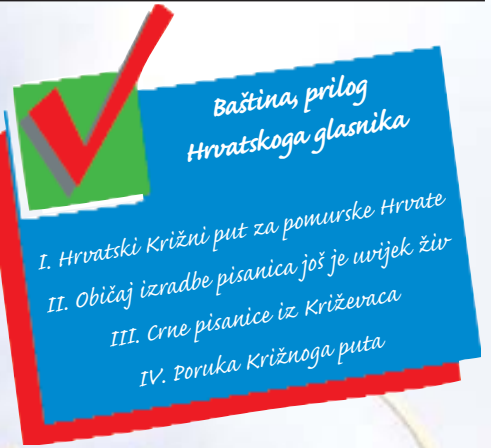
Popevka
K trejti štaciji hodi
S poniznostjom duša
I pogledaj ovdi
Miloga Jezuš
Kak je jako zmožen
Postavljen v nevoli
I pod križom teškom
On je opal doli.

Vjernici: Vklanjamo se tebi, o, Gospodin Jezuš Kristuš, i hvalimo tebe.

Svećenik: Jer po tvojem svetem križu jesi odkupil svet. Ti padaš na zemlu, dragi Jezuš, koji si jakost. Ah, koliko je mojih grehov, koji pritiščeju tvoja sveta ramena? Sladek je jarem i lahko je breme koje ti meni jesi naložil!

A vendar koliko put sem ja sre opal i izhitil od sebe lahko jarem tvoji sveti zapovedi. Ah dušu, da breme tvoje svete vere navek veselo podnašam i vu greh več nigdar ne opadnem.

Smiluj se meni, o, Jezuš! Smiluj se meni!
Otec naš...
Zdrava Marija...

Baština, prilog
Hrvatskoga glasnika

- I. Hrvatski Križni put za pomurske Hrvate
- II. Običaj izradbe pisanica još je uvijek živ
- III. Crne pisanice iz Križevaca
- IV. Poruka Križnoga puta

Običaj izradbe pisanica još je uvijek živ

U vremenu korizmeno-uskrasnih običaja bojenje i ukrašavanje jaja jedno je od najomiljenijih za djecu. Najstariji i najrašireniji način ukrašavanja jajeta jest vosak, i to se primjenjuje i u pomurskome kraju. Najčešći motivi koje se pišu na jaja jesu proljetni cvjetići, križ, proljetni radovi, hrastove i borove grančice, ravne i izlomljene crte, točkice i valovnice. Izradbu pisanica organiziraju u mnogim odgojno-obrazovnim ustanovama, a i u hrvatskim zajednicama.

U sumartonskome dječjem vrtiću prilikom svakog blagdana organizira se radionica, pred Uskrs svakako šaranje jaja. U čuvanju običaja izradbe pisanica uvijek pomaže Tünde Kuzma, voditeljica doma kulture, pripremi kičice, vosak, boju, svijeće i sve što treba za izradbu pisanica. Kada se organizira šaranje, prvo stižu polaznici dječjeg vrtića, zatim učenici osnovne škole, a poslije podne omogućeno je svim žiteljima da navrate u dom kulture na izradbu pisanica.

Kaniška Hrvatska samouprava također svake godine nudi program izradbe pisanica, poziva ponajprije članove Dječjeg vrtića Rozgonyieue ulice, gdje djeluje hrvatska skupina, i učenike Pijarističke gimnazije, koji također uče hrvatski jezik.

U Kaniži Marta Galfi, članica Mješovitoga pjevačkog zbora, koja je podrijetlom iz Sumartona, ispričala je kako se prave pisanice i kakvi se običaji vežu za njih u Pomurju:

Za izradu pisanica treba pripremiti:

– Na Veliki petak smo znali farbati jajca, treba zeti pisanke (kličice), vojska, farbu pak si state koli peći de je toplo, jajca moraju biti toplá da njis pišemo. Jajca moraju bite vek čiste, neje tre prate, da se pere ne prime se dobro niti vojsk niti farba. Pisanku moremo i sami složiti. Treba drotek, pak jeno malo drevce z deset centimetra, drota je tre na jeno iglu namotate, jeno na drugo, kolek, kolek to mora biti dva centija i deti malo nuter vu drevce, i gotovo je. Neje moče dobro pisati da neje dobra pisanica. Morate je pazite i na jajce. Ak je jajce ne toplo, vojsk neče se primiti na jajce, ak je vruče jajce, niti onda neje dobro pisate minte, onda pak vojsk beži širom na jajceko. Jajce mora biti malo toplo i vojsk topel kaj je ono moči lepo crtate i kličica mora biti dobra kaj ono zeme gore vojska i lepo pisate z onem.

Kako treba početi bojati jaje:

– Prvo morate je skuhati jajce, da je skuhamo jajce dok si pripravite vojska i kličicu, jajce se hladi, ne tre deti vu zdenu vodu, neg da se malo prehladi i roka mora držati jajce, onda je moči pisate. Treja kličicu močiti vu topli vojsk i tak vuče na jajceku. Jesu motivi kaj se pišu na jajce: zubača, list, muceki, brisač, hrastovo listje, ruže sakojačke, tulipani, fijolice, visibaba i drugo kaj cveta na protuletje. Negda je bila sam čerlena farba, to so negda napravili z cikle, skuhamo su ciklu pak su vu onu čerlenu boju deli jajce, farbali so i z lukovom korom, al to neje bilo tak jako čerleno. Potle je već bilo moče kupite v štecunu čerlena farba za robačo pak su zo toga napravili farbu. Denes morate

Izradba pisanica u Kaniži

je sakojačko kupite. Da se primila farba i osušilo se jajce, onda smo namazali slaninom kaj bude sjajno.

Marta Galfi (stra Marta)

mnogima sem stra sestra. Bilo je i to kaj su dekla al dečec bili kak par, onda so znali deklíčikino pak dečecovo ime napisate, pak srčece napisate na pisanico, onda jen drugomu dali z srcem svoji dragi, matki, negda su i tak govorili, moja matka. Negda neje bilo jandeka, negda su ropčece, jajčece dali kuma ako su došli vu goste na Vuzem.

Beta

Kakvi običaji se vežu za pisanice kazala je Marta Galfi:

– Da sam ja bila deklíčka, na Vuzem smo se vek matkale, dišle smo na ledinu pak smo tamo hitale pisanice i govorile: „Atko, matko, pisanica slatko, ja vam dam svoju, vi dajte meni svoju. Atko, matko, jajce slatko dejte kuma, dajte brat, tko izbegne, on bo vrag.“ To smo govorile, onda su se jajce menjale, jena drugi davala v ruku. Išče i ve pomlam moje stra sestre, sam kaj so mnoge dišle vu Ameriku se se nismo već dogo vidle. Mihičine stra Kata, Rodekove stra Mara, Režekove stra Mara pak išče z

Na dvorištu se igraju pisanicama

Crne pisanice iz Križevaca

U Križevcima nadomak dravskoj obali živi danas 120-ak stanovnika. Među njima je i Ruža Hum, majstorica pisanja pisanica. Da se ne zaboravi tradicija i bogatstvo koje imamo, treba ga predati, tako gospođa Ruža odlazi i u Zavičajni muzej u Podravsku Slatinu, na poziv ravnateljice Dragice Šuvek, te im piše motive s križevačkih pisanica. Ode i u Fok, gdje njezina kći Andrea predaje crtanje, u Martince, a pred Cvjetnicu piše se i u križevačkoj seoskoj kući. Crna pisanica je karakteristična za Križevce. Tko god navrati, drag je gost. I ja sam to bila. Dočekala me je puna "struganka" crnih pisanica. Imamo temeljni i „gizdavu i lepu" kulturu. Treba je sačuvati za buduće naraštaje.

Ne pleše se već desetljećima Vuzmeno kolo, ne ide se na livade matkati, ostala su tek sjećanja i priče iz prošlih vremena kod nekoliko čuvara tih sjećanja. Misa jedanput mjesečno, i liturgija nedjeljom s Jelkom, pokapanja na mađarskom jeziku, s pjesmom na hrvatskome. Nakrivljeni nadgrobni spomenici, u starom dijelu groblja s napisima na hrvatskom jeziku: Brkić, Orlović, Puškarić, Kiš Marić, Pandur...

Marica Đimeši došla je učiti pisati pisanicu 31. ožujka u križevačku seosku kuću, iz susjednih Martinaca. Rodom je iz Potonje, udana u Martince. Kaže kako su se njezina mama i sestrična pred Vuzem skupile i „majale" pisanice. „Gurske gaće", šarene, „tropanke", „lisice", su majale i crtale. Davale bi curice dečkima pisanice za Vuzem, puno se crtalo, djeca bi se išla igrati „loptati" na livade s pisanicama. Matkati se. Marica sada uči pisati pisanice. Želi to umijeće predati.

Jana Pintar Moslovac, bole je noge i sje-deći gleda kako se pišu pisanice: „Mnogo sam i ja pisala djeci i rođacima, a sada ne mogu, jel ne mogu držati pisanicu, „ćopniti" će mi iz ruke. Ostarela sem, pa ne mogu. Naučila sam se pisati od moje majke, i ona je jako znala pisati, jako lepo, od nje sam se naučila. Tuka su crne pisanice,

tnu nedelju već su bile gotove pisanice. Tako. Nosili smo jednu-dvi i posvetiti, metnili smo i pisanicu, darivali smo djecu pisanicama, ona su to čekala. Kad bi dobile od krsne majke „gusinca", to je bilo jako za veliko koja je dobila „gusinca", negda smo imali i guske i race, bilo je i take jaja. Anda. Onda smo išle na livade, tamo bi menjale, to je bilo matkanje kad bi jedna s drugom primenila pisanicu, onda bi došli dečki, onda ima kad bi ukrali, onda bi iz novci celjili pisanicu, onda koji bi potrefil ono, njegova bila pisanica. Mi smo bile matke više, onda jedna s drugom menjala pisanicu, onda u ono doba u lukovinjku smo kovali, ono trebalo na presno jaje napisati i onda skuvati iz lukovinjkom, lepe su bile, lepe, lepe još kad bila onaki boja ljubičicka boja luk, onda bilo kaj ljubičica. Nema nas mnogo koji znamo pisati. Ruža ona je „bojnak" za pisanice pisati, u onem kraju i tamo ima jedna koja piše, al pa nema sad već mnogo, ostarele smo, one koje su znale, te su već stare kao i ja, ostarele smo, badav bi štela kad ne mogu, oči bi, ruke ne mogu, badav ćopnit će mi. Stara sam već.

„Najprije se jajce skuva, ako jajce ima lepu belu lupinu onda napišemo iz vojskom motiva, onda dene se u žutu boju, onda što ćemo na žuto ostaviti za onem opet iz vojskom treba onda deti u crvenu, što ćemo da bude crveno onda opet treba s vojskom pokalajsati i onda dene se u crnu ili ljubičastu boju".

Kako mi veli Ruža Hum: ono lepo bilo, crnu boju smo dobili od guboča (s hrasta), ono bi skuvali od onog bi bila crna jajca. „Kisica" se pravi od pločice bakra, treba odrezati i na iglu treba namotati, onda na šibicu svezati te močiti u otopljeni „vojsak" i najlepše se može pisati ako je mlačno jajce... Sad sam pokalaisala... sad ide u crnu farbu. Ima kad dva-tri dana se kvasi dok boja uhvati redovno, ima kad odmah, kada kako. Onda denem u peč nek se vojsak otopi, onda izbrišem jel s krpičkom jel s papirom, stare sje gledala kad su pisale, stareje žene, i od svoje majke to se tako naučilo usput. Malo podaprti i ide to jednako. To je „gusto pismo", jedan najstareji motiv, pa klinčok, tulipani, „kofriči

ca", „bumbuljice", motivi s poculice, nošnje... Ne znam što je poruka! „Piknje" to je plodnost, a to mort je sunce od tog mi ništa nisu kazale stare žene, one su sam majale, nisu one znale to. Skupile bi se i pisale uveče, ali ako su baš šarale, po dvi-tri bi se nakupile, jedna pomagala drugoj jedna pisala, a druga „kalajsala" (s voskom pokriti), nek brže svrše. Jednu korpu su naučile, manja korpa, krušna korpa dopola, pisati pisanica. Kad koliko se pisalo, koliko su nanele kokoši, trebalo šparati i za svećenje trebalo kupiti, al zato svatko dobi i krsna djeca i prijatelji, svakom je stigla pisanica. Koje su bile baš jako lepe, one su čuvali i one koje su posvetili, što za djecu bilo kad se polupala, jedva smo čekali, bome smo pojeli.

Branka Pavić Blažetin

više boja ima onda, zato na kraju crno pokrije sve. Ima koje je belo jaje, onda najprije na belem popišu, onda denu u žuto, onda ono pokalaisaju, onda denu u crno. Ja sam jako znala klinčoke (turski karanfil). Farbu smo kupili u apateki, tamo su bile take lepe boje, malo skupo bilo, al odonud, u Dravafoku tam bila najbližnja apateka. Počeli smo pisati prvo velikog tjedna, na cve-

Jvo Kozarčanin

Uskrs

Miriše jutro svježinom i suncem,
vesela zvona zvone,
svileni behar procvale trešnje
na plavi zumbul rone.

Kroz polja vjetar proljetni ide,
jutro na kuće sjeda,
iz svakog cvijeta i svake travke
mirisno proljeće gleda.

U malu crkvu na vrhu brda
djevojke đurđice nose,
pred crkvom Uskrs okičen čeka,
oči mu pune rose.

Poruka Križnoga puta

Dio govora velečasnog Franje Pavlekovića s Križnog puta na pečuškoj Kalvariji, održanog 30. ožujka u organizaciji crkvene zajednice pečuških Hrvata.

Križni put nije dosta brz današnjem čovjeku. Svatko se žuri, ide brže i brže, autocestama, brzim vlakovima, brzim automobilima, zrakoplovima... Žurimo se kao da ćemo nekuda zakasnuti. Nemamo vremena da stanemo. Tko se stalno žuri, mnogo toga ne vidi. Ako idemo sa 120 na sat autocestom, ne vidimo križ uz put, ne vidimo ni Isusa, ni Veroniku, ni braću uz njega, ni ljude dobre volje koji su oko nas. Nismo sami. Kada je Bog stvorio čovjeka, znao je da čovjeku nije dobro samom. Žurimo se, a ne znamo kamo. Križni put nam pokazu

je put razmišljanja, idemo li pravom cilju, jesmo li na pravom mjestu, vidimo li zadatke dobivene od Boga, ljude oko nas. Čovjek će imati dobar i blagoslovljen život ako zna da ono što radi to je po Božjoj volji. I ovaj Križni put danas je po Božjoj volji,
k a d a

se molimo, to je po Božjoj volji. Križni put treba nas zaustaviti, natjerati na razmišljanje otkud se krećeš i kamo ideš, s kim ideš i zašto ideš. Bog nas je stvorio jer ima cilj s nama, on ima cilj, ali je pitanje za mene znam li ja taj cilj. Križni put se nastavlja, pun je ljudi, hoćemo li ih i mi vidjeti, to ovisi o nama. Neka nas Križni put upozori na svag-

dašnji put, zastanimo i upitajmo se da li smo na pravom putu, na mjestu gdje me Bog traži. Stoga prije nego krenemo, zapitajmo se kamo idem, kako idem i s kim idem.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár